

Läsretreater: Ett sätt att främja läsning inom akademien

Samira Tohidi

HÖGSKOLAN
I BORÅS

© **Samira Tohidi**

Mångfaldigande och spridande av innehållet i denna uppsats
– helt eller delvis – är förbjudet utan medgivande.

Svensk titel: Läsretreater: Ett sätt att främja läsning inom akademien

Engelsk titel: Reading retreats: A way to promote reading in academia

Författare: Samira Tohidi

Färdigställt: 2024

Abstract: The aim of this study was to describe the social and situated approach to individual reading that academic reading retreats can entail, and to contribute knowledge about how this type of reading activity can be designed, and how reading retreats can promote retreat participants' reading of academic literature. Furthermore, the study aimed to identify arguments regarding the potential relevance of university libraries and librarians organizing and leading reading retreats. The methods of this study included participant observation, semi-structured interviews and qualitative analysis. Two reading retreats organized for students and/or employees at two different Swedish universities were studied (Gothenburg University and Lund University), and a total of 7 retreat participants, 4 organizers and 2 co-organizers were interviewed. Theories that informed the study were those of embodied cognition and information literacy in the workplace. The findings of this study suggest that reading retreats can be a way to promote reading of academic literature by introducing positive peer pressure, providing a situated learning opportunity for reading, protecting time for reading, and producing a good environment for reading. Further, the results of the study provide a rich description of reading retreat design. Lastly, reading retreats were identified as a potential reading promotion activity at university libraries.

Nyckelord: Läsretreater, läsfrämjande, läsning, lärosätesbibliotek, forskare, studenter, läsrum, akademisk litteratur

1	Inledning.....	3
1.1	Problembeskrivning.....	4
1.2	Syfte och forskningsfrågor.....	5
1.3	Begreppsdefinition.....	5
2	Tidigare Forskning.....	6
2.1	Läsning inom akademiskt arbete.....	6
2.1.1	Utmaningar relaterade till läsning av akademisk litteratur.....	6
2.1.2	Läsning som en väsentlig del av akademiskt arbete.....	7
2.2	Läsförutsättningar inom akademien.....	7
2.2.1	Den fysiska omgivningens roll i läs- och studieupplevelser.....	8
2.2.2	Bibliotekssamlingens roll: läsmaterial eller dekoration?.....	9
2.2.3	Atmosfärens inverkan på läs- och studieupplevelser.....	9
2.2.4	Hur närvaron av andra former läs- och studieupplevelser på lärosätesbibliotek.....	10
2.3	Upplevelseorienterad läsverksamhet på bibliotek.....	10
2.4	Akademiska skrivretreater.....	11
3	Teoretiskt ramverk.....	13
3.1	Yrkesutövares informationskompetenser och informationskällor.....	13
3.2	Situerad kognition och situerade upplevelsers roll i läsning.....	14
4	Metoder.....	16
4.1	Urval.....	16
4.2	Deltagande observation.....	17
4.3	Semistrukturerad intervju.....	18
4.4	Induktiv kvalitativ analys.....	19
4.5	Empiriska avgränsningar.....	20
4.6	Etiska överväganden.....	20
5	Resultat och analys.....	23
5.1	De studerade läsretreaternas utformning.....	23
5.1.1	Beskrivning av läsretreaternas utformning utifrån deltagande observationer.....	23
5.1.2	Arrangörers resonemang kring akademiska läsretreaters utformning.....	29
5.2	Hur deltagare och arrangörer beskriver att läsretreater främjar läsning.....	31
5.2.1	Positivt gruptryck.....	31
5.2.2	Situerat lärotillfälle om individuell läsning.....	32
5.2.3	Fredad tid för läsning.....	35
5.2.4	God fysisk läsmiljö.....	38
5.3	Läsretreater på lärosätesbibliotek.....	40
6	Diskussion.....	45
6.1	Reflektioner kring metod- och analysval.....	45
6.2	Reflektioner i relation till tidigare forskning.....	45
6.3	Lärosätesbibliotekens uppdrag och läsretreater.....	46
7	Slutsatser.....	48
	Referenser.....	51

Bilagor	53
Bilaga 1: Observationsmall	53
Bilaga 2: Intervjumall.....	55

1 Inledning

Läsretreater innebär att en grupp individer samlas under en tidsbegränsad period och på en särskild plats, för att på ett organiserat vis ägna sig åt individuell läsning. Det enklaste sättet att beskriva en läsretreat är förmodligen genom jämförelse med en bokcirkel: Till skillnad från en bokcirkel där alla deltagare vanligtvis läser samma text och sedan samtalar kring dess innehåll, läser deltagare i en läsretreat istället egenvalda och oftast olika texter vilka de inte nödvändigtvis diskuterar med varandra. Därtill läser oftast inte deltagare i en bokcirkel tillsammans, medan deltagare i en läsretreat i regel utför själva läsaktiviteten ihop. Bokcirklar kännetecknas också vanligtvis av en periodicitet medan läsretreater, även då de arrangeras återkommande, generellt är enskilda och av varandra oberoende arrangemang.

I den här studien kommer specifikt läsretreater i akademisk kontext att undersökas genom deltagande observation och semistrukturerade intervjuer, och därtill kommer deras relevans för lärosätesbibliotek att undersökas. Värt att påpeka är dock att läsretreater även arrangerats av privata aktörer som till exempel Reading Retreats (2023) och Books in places (2023) i Storbritannien, samt Book Huddle (2023) i USA, vilket skulle kunna tyda på ett begynnande allmänintresse för denna form av läsning. Att likväl specifikt studera läsretreater i en lärosäteskontext är intressant utifrån flera perspektiv. Till att börja med har lärosätesbibliotek ofta som mål att utveckla användarnas informationskompetenser (Rubin & Rubin, 2020; Blomgren et al., 2022), och som exempel arrangerar många svenska lärosätesbibliotek redan föreläsningar om exempelvis studieteknik och sökstrategier för sina användare (Blomgren et al., 2022). Utifrån denna tradition är det intressant att undersöka ifall läsretreater kunnat vara, eller redan är, ett möjligt och givande sätt att förmedla dessa kunskaper. Att testa nya lärandestrategier angående läsning och informationskompetenser är nämligen relevant utifrån flera aspekter. Till exempel vittnade universitetslärare i en studie av Armstrong och medförfattare (2022) om att studenterna sällan läste kurslitteratur och att de därtill ofta visade tecken på bristande lässtrategier. För lärosäten och studenter med liknande utmaningar, och som därtill finner det svårt att hitta tid till extrainsatta lektioner eller föreläsningar om studieteknik, är det intressant att undersöka ifall läsretreater kan vara ett praktiskt sätt att förmedla kunskap kring läsning i samband med studenternas pågående individuella studier. Därtill har studier av Falciani-White (2017) och Jian (2022) visat att läsning av akademisk litteratur kan vara tidskrävande även för erfarna läsare, och därutöver har en studie av Liu (2022) visat att digital distraktion har en betydande negativ inverkan på studenters förmåga att läsa akademisk litteratur. Således är det intressant att även ta reda på om akademiska läsretreater kan hjälpa forskare och studenter att avsätta tid till läsning, samt hjälpa dem att hantera digital distraktion och multitasking. Detta eftersom läsretreater ofta omgärdas av särskilda regler kring exempelvis mobil- och internetanvändning, vilket kommer att redogöras för längre fram i texten.

Med avseende på lärosätesbibliotekens verksamhet, är det intressant att undersöka ifall läsretreater kan bidra till fortsatt eller ökad användning av lärosätesbiblioteksrum och därtill göra individuella studier på lärosätesbibliotek till en mer social aktivitet. Nämligen tyder samlad forskning på att både forskare och studenter i allt högre utsträckning arbetar hemifrån och då använder bibliotekets fjärrtjänster för tillgång till akademisk litteratur, samtidigt som de fortsatt värderar lärosätesbiblioteken som mötes- och studieplatser (Dali et al., 2021; Rubin & Rubin, 2020). Alltså bör

lärosätesbiblioteksanvändares behov av mötes- och studieplatser inte förbises, trots en ökad tillgång och användning av lärosätesbiblioteksresurser hemifrån. Men hur ska lärosätesbibliotekens mötes- och studieplatser utformas? Med avseende på detta har tidigare forskning visat att behovet av tysta studieplatser på lärosätesbibliotek kan konkurrera med en efterfrågan på mötesrum för sociala studieaktiviteter (DeClerq & Cranz, 2014; Oliviera, 2016). Även här skulle läsretreater kunna vara en potentiell lösning, då de potentiellt kan tillgodose både sociala och studierelaterade behov genom att tillfälligt samla människor och samtidigt utesluta de som vill ägna sig åt annat än individuella studier.

1.1 Problembeskrivning

Kunskap om akademiska läsretreater utifrån ett biblioteks- och informationsvetenskapligt perspektiv är intressant eftersom läsretreater redan anordnas på lärosätesbibliotek. Ett exempel på detta är det retreat på Ekonomihögskolan i Lunds bibliotek som undersökts i denna studie. Det är även betydelsefullt för lärosätesbiblioteksmedarbetare att kunna hämta information om hur akademiska läsretreater kan vara utformade och hur de kan främja deltagare. Denna kunskap är dessutom användbar för lärosätesbiblioteksbibliotekarier som överväger att arrangera läsretreater. Slutligen är en undersökning av läsretreater även intressant för personer som funderar på att delta i läsretreater eller redan arrangerar eller deltar i dem, och vilka söker djupare förståelse för hur läsretreater kan utformas och hur de kan gynna deltagare.

Det är även intressant att undersöka ifall läsretreater kan hjälpa individer att utveckla sina informationskompetenser relaterade till läsning av akademisk litteratur. Speciellt med tanke på att läsning ofta försummas inom informationskompetensforskning (Armstrong et al., 2022) trots att lärosätesbibliotek ofta har som uttalat mål att utveckla användarnas informationskompetenser (Rubin & Rubin, 2020, Blomgren et al., 2022) och tidigare forskning visat på att läsning är avgörande för akademisk prestation (Falciani-White, 2017; Armstrong et al., 2022).

I syfte att avgöra ifall det finns en kunskapslucka inom biblioteks- informationsvetenskaplig forskning angående läsretreater, eftersökte jag i början av uppsatsarbetet tidigare forskning kring ämnet. Således upptäcktes det att en sökning på söktermerna "reading retreat" och "reading retreats" i skrivande stund genererar noll träffar på databasen Library and Information Science Abstracts (LISA). Därtill gjordes det försök att identifiera liknande läsaktiviteter genom sökning på LISA och databasen Education Resources Information Center (ERIC), vilket misslyckades. Sist gjordes sökningar på databasen Web of Science (WoS), där tre artiklar som använt sig av ordföljden "reading retreat" identifierades (mer specifikt Bertram, 1976; Plitman, 1976; Ford 1980). Däremot var det inte möjligt för mig att få tillgång till dessa artiklar utan att betala en avgift, vilket resulterade i att de inte undersökts närmre i detta uppsatsarbete. Dock kunde det urskiljas att artiklarna (se Bertram, 1976; Plitman, 1976; Ford, 1980) publicerats i tidskrifter angående utbildning inom medicinska vetenskaper och inte inom biblioteks- och informationsvetenskap, samt att samtliga artiklar är över 40 år gamla. Utifrån detta drogs slutsatsen att det finns bristande kunskap inom biblioteks- och informationsvetenskaplig forskning kring vad en akademiskt läsretreat kan innebära, och ifall det kan tillgodose dagens lärosätesbiblioteksanvändares behov.

1.2 Syfte och forskningsfrågor

Syftet med studien är att beskriva det sociala och situerade förhållningssätt till individuell läsning som akademiska läsretreater kan innebära, samt bidra med kunskap kring hur denna nya typ av läsaktivitet kan vara utformad och hur läsretreater eventuellt beskrivs kunna främja retreatdeltagares läsning av akademisk litteratur. Därtill ämnar studien även att identifiera argument kring om, och i så fall hur, det kan vara relevant för lärosätesbibliotek och bibliotekarier att arrangera och leda läsretreater. Detta är i sin tur tänkt att undersökas genom deltagande observationer av akademiska läsretreater och semistrukturerade intervjuer av läsretreatdeltagare och arrangörer, samt genom besvarande av följande forskningsfrågor:

- Hur kan de studerade akademiska läsretreaternas övergripande utformningar, syften och målgrupper beskrivas utifrån beskrivningar av situerade upplevelser?
- På vilka sätt anger arrangörer och deltagare att läsretreater främjar deltagares läsning?
- Hur resonerar lärosätesbibliotekarier, samt läsretreatarrangörer och läsretreatdeltagare kring erfarenheter av läsretreater på lärosätesbibliotek?

1.3 Begreppsdefinition

En av de teorier som kommer att presenteras i uppsatsens teoridel (se Kapitel 3) är situerad kognition (eng. *embodied cognition*). I detta uppsatsarbete har engelskans term *embodied cognition* och ordet *embodied* översatts till situerad kognition och situerad eller situerat. Detta med stöd från Natur och Kulturs Psykologilexikon (u.å.) där det står att engelskans *situated cognition* är en bredare term än *embodied cognition*, och innefattar både kroppsliga och utomkroppsliga aspekter. Vidare, har jag i min läsning och tolkning av litteraturen som presenteras i detta arbete genomgående uppfattat att det är just situerade, och inte endast individkroppsspecifika, upplevelser och aspekter som avsetts med användningen av ordet *embodied*. Exempelvis beskriver Shapiro (2010), som kommer presenteras närmre i teoriavsnittet, att *embodied cognition* kan syfta till hur både individers kroppar och fysiska omgivning eller situation konstituerar mänsklig kognition. Därtill har det i den studerade tidigare litteraturen syftats till både kroppsliga, situationsbundna, fysiska och kontextbundna aspekter i användningen av ordet *embodied*. Översättningen av *embodied* till situerad eller situerat har jag därför ansett mer korrekt än en översättning till ordet förkroppsligat, i och med att ordet situerad är både ett vedertaget (se Psykologilexikon (u.å.)) och bredare begrepp.

Ytterligare två begrepp som ingår i uppsatsens teoridel (se Kapitel 3) är praktik och praxisgemenskap. Definitionen av dessa begrepp har hämtats från Lloyd (2010) som kort sammanfattat beskriver praktik som relationella och sociala aktiviteter vilka är formade över tid och genom dialogiska processer inom en grupp (s. 16-17). Vidare kan denna grupp beskrivas som en praxisgemenskap, vilket i korhet är en socialt konstruerad grupp av praktiker som tillsammans skapar normer, strukturer och information kring den praktik de har gemensamt (Lloyd, 2010).

2 Tidigare Forskning

Som nämnt i uppsatsens problemformulering (se Avsnitt 1.1) återfanns vid studiens startskede ingen tidigare forskning inom fältet biblioteks- och informationsvetenskap relaterad till det fenomen som specifikt benämns läsretreat (eng. reading retreat). Däremot identifierades i arbetet med denna uppsats tre inom biblioteks- och informationsvetenskapen relevanta forskningsområden, nämligen: 1. Läsning inom akademiskt arbete, 2. Läsförutsättningar inom akademin, samt 3. Upplevelseorienterad läsverksamhet på bibliotek. Därtill identifierades ytterligare ett nära relaterat ämne inom pedagogisk forskning, nämligen: 4. Akademiska skrivretreater. Utifrån ett urval av artiklar som behandlat dessa ämnen har relevanta kunskapsbidrag i relation till läsretreater identifierats, och presenteras nedan.

Den tidigare forskningen som presenteras i detta avsnitt har tematiserats genom att anteckningar och sammanfattningar från läsning av artiklarna analyserats genom induktiv kodning (se Avsnitt 4.4 för närmre beskrivning av analysmetoden induktiv kodning).

2.1 Läsning inom akademiskt arbete

Läsning är självklart i akademiska studier och arbeten, och dess centrala ställning manifesteras i allt från kurslitteratur- och referenslistor, till forskningsmetoder som metaanalyser och dokumentstudier, och inte minst, i och med att högskoleinstitutioner ofta förknippas med biblioteksbyggnader innehållandes stora fysiska och digitala samlingar. Men hur ser studenters och forskares läspraktiker ut? Nedan presenteras läsrelaterade utmaningar och läsningens roll inom akademisk kontext utifrån tidigare litteratur.

2.1.1 Utmaningar relaterade till läsning av akademisk litteratur

I en studie av Armstrong och medförfattare (2022), där 15 universitetslärare vid ett universitet i USA intervjuades angående sina studenters läsning, vittnade intervjudeltagare om att deras studenter i många fall inte kände till grundläggande lässtrategier. Enligt universitetslärarna i studien var studenterna många gånger omedvetna om hur de kunde dra nytta av att anteckna och markera i texten, eller att de hade lov att läsa strategiskt genom att välja ut delar av texter utifrån förformulerade mål, syften eller frågeställningar (Armstrong et al., 2022).

Ytterligare läsrelaterade utmaningar går att identifiera i samband med digital distraction (Armstrong, 2022; Liu, 2022). I en studie av Liu (2022) konstaterades det, baserat på enkätsvar från 262 studenter på grundnivå, att de svarande ofta, eller mycket ofta, avbröt sitt läsande för att kolla till digitala meddelanden eller sociala medier. Därtill menade en av universitetslärarna i studien av Armstrong och medförfattare (2022) att studenter som läste digitalt tenderade att skumma texter istället för att djupläsa dem.

Sist men inte minst kan den digitala och omfattande tillgången till akademisk litteratur upplevas som överväldigande i sig, något som också uppgavs av deltagare i Falciani-

Whites (2017) studie, där nio framstående forskare intervjuades om sin informationsbeteenden. I samband med detta, identifierade Falciani-White (2017) även tidsbrist som en stor utmaning i relation till forskarnas informationsanvändning och läsande. I en studie av Jian (2022) visades det också att ämnesinsatta inte nödvändigtvis läser artiklar snabbare än personer med färre förkunskaper. Tvärt om konstaterades det i studien att studenter på grundnivå med en bakgrund i geologi i snitt spenderade längre tid på att läsa en vetenskaplig artikel i ämnet, jämfört med studenter med färre kunskaper i området (Jian, 2022).

Sammanfattningsvis kan utmaningar relaterade till läsning av akademisk litteratur innebära bristande lässtrategier (Armstrong, 2022) digital distraktion (Armstrong et al., 2022; Liu, 2022), samt svårigheter med att sälla, välja ut och prioritera texter (Falciani-White, 2017). Resultaten från Falciani-Whites (2017) och Jians (2022) studier har även visat att personer vilkas läsförståelse uppfattats som god, och som visat på goda lässtrategier och förkunskaper gällande det textinnehåll som lästs, fortfarande kan ha svårt att hitta tillräcklig tid åt läsning.

2.1.2 Läsning som en väsentlig del av akademiskt arbete

Trots att det, som ovan redogjorts för, kan vara prövande att läsa akademisk litteratur, har läsning en omistlig roll i högskole- och forskarvärlden. Enligt Armstrong med flera (2022) och Falciani-White (2017) är läsning avgörande för akademisk prestation och framgång. Till exempel identifierade Falciani-White (2017) i sin artikel läsning och skumläsning som grundläggande informationsbeteenden i de studerade akademikernas arbetsliv, vid sidan av aktiviteter som datainsamling, analys och skrivande. Därtill har DeClercs och Cranz (2014) och Kims (2016) forskning om användning av lärosätesbiblioteket som plats, visat att läsning är en av de mest förekommande aktiviteterna på lärosätesbibliotek. Mer specifikt identifierade Kim (2016) den sammanfogade aktiviteten läsning och studier som en huvudkomponent till lärosätesbiblioteket som plats, utifrån principalkomponentanalys av enkätsvar från 141 lärosätesbiblioteksanvändare.

2.2 Läsförutsättningar inom akademien

Då läsning är en väsentlig del av akademiskt arbete (Falciani-White, 2017; Armstrong, 2022) uppstår frågan om hur goda läsförutsättningar kan urskiljas och användas för att tillmötesgå forskare och studenters behov. Nedan redovisas resultat och slutsatser från artiklar som på olika sätt undersökt vilka förutsättningar högskolestudenter efterfrågat och värderat i relation till sitt arbete. I de flesta av dessa studier kategoriserades läsning och studier som en sammanhängande aktivitet, i vilken även skrivande, uppgiftslösning och grupparbete rymdes. I denna uppsatstext, och även i beskrivningen av studierna nedan, kommer därmed orden studier och arbete att användas som samlingsnamn för olika studieaktiviteter, och läsning specificeras i de fall artikelförfattarna i den tidigare forskningen själva åtskilt läsning från andra studieaktiviteter.

Fyra faktorer relaterade till läsförutsättningar identifierades utifrån den tidigare forskningen, nämligen: fysisk omgivning; bibliotekssamlingens roll; atmosfär, samt närvaron av andra. På vilka sätt dessa aspekter kan inverka på läsoplevelser kommer att presenteras närmre nedan.

2.2.1 Den fysiska omgivningens roll i läs- och studieupplevelser

Subjektiva upplevelser relaterade till fysisk omgivning har en inverkan på var människor väljer att läsa (DeClercq & Cranz 2014; Oliviera, 2016; Cox, 2019). Till exempel bidrog en renovering, och omlansering av ett biblioteksrum på ett Universitet i Taiwan till vad som kallades ett "Reading Paradise", till att besökarantalet steg med 37% jämfört med året innan (Kao & Chen, 2011). Med avseende på interiör specifikt, verkar studerande, och därmed också läsande, studenter att uppskatta möjligheten att ha en enskild plats att sprida ut sig på (DeClercq & Cranz 2014; Kim, 2016; Oliviera, 2016; Cox, 2019). Till exempel observerades i Olivieras (2016) undersökning att många biblioteksbesökare studerade enskilt vid bord utformade för grupper. Slutsatsen om behovet av enskilda studieplatser säger däremot inget om hur användare önskar att dessa studieplatser borde vara utformade. I relation till detta är det särskilt intressant hur Cox (2019) framhåller att en perfekt utformad studiemiljö inte existerar. Det framkom exempelvis både i Cox (2019) samt DeClercq och Cranz (2014) studier, att studenter istället uppskattade möjligheten att kontrollera olika sensoriska upplevelser, genom att justera och variera interiöra och exteriöra element. Exempelvis beskrev intervjudeltagare i Cox (2019) undersökning hur de uppskattade att kunna släcka skrivbordslampan för att vila ögonen, vända sig bort från andras synfält eller använda hörlurar för att begränsa ljud utifrån. I DeClercq och Cranz (2014) undersökning beskrevs istället individanpassning som möjligheten att välja sittplats beroende på studieaktivitet, utifrån vilket det framkom att studenter specifikt föredrog mjuka och bekväma sittplatser vid läsning, medan exempelvis bord föredrogs vid problemlösning.

En intressant jämförelse är att Cox (2019) i sin studie konstaterar att möjligheten till rörelse inte verkade särskilt angelägen för studiedeltagarna, medan infallsvinkeln i DeClercq och Cranz (2014) undersökning specifikt handlade om att identifiera hur stillasittande bland studenter kan motverkas, i och med att de menar att stillasittande på lång sikt medför skadliga hälsoeffekter. Att ett behov av rörelse inte var särskilt framträdande i Cox (2019) studie antar jag däremot inte bero på att detta behov inte också fanns bland deltagarna i studien, utan tros snarare vara en följd av den stillasittandenorm i akademiska sammanhang som istället DeClercq och Cranz (2014) identifierade i sin undersökning. Till exempel nämnde en intervjuperson i Cox (2019) studie att denne gärna sätter sig utanför information commons-byggnaden under pauser, och därmed uttryckte uppskattning för att röra sig från en interiör till en exteriör miljö. Därtill uttryckte deltagare i både Cox (2019) och DeClercq och Cranz (2014) undersökningar ett missnöje över att inte tillfälligt kunna lämna sina temporärt erhållna studieplatser, på grund av risken att förlora dem eller bli av med sina tillhörigheter. Användarnas önskan att kunna lämna sin studieplats kan alltså möjligtvis utgå från ett behov av att röra på sig i samband med studie- och läspausor.

Sist men inte minst verkar exteriörens påverkan på studie- och läsoplevelser, i de artiklar som undersökts i arbetet med denna uppsats, vara antingen förbisedd eller försumbar. Till exempel uteslöt Kim (2016) i sin analys av biblioteksbyggnadens exteriör som en viktig faktor i upplevelsen av lärosätesbiblioteket som plats. Istället nämndes i flera studier (DeClercq & Cranz, 2014, Oliviera, 2016; Cox, 2019) närhet till utemiljön inifrån, via sittplatser nära fönster, som uppskattad i samband studie- och läsaktiviteter.

2.2.2 Bibliotekssamlingens roll: läsmaterial eller dekoration?

Relaterat till föregående avsnitt om den fysiska omgivningen, är att läsresurser, och mer specifikt tryckta böcker, kan vara en faktor i hur den fysiska miljön inverkar på studie- och läsupplevelser (Cox, 2019, Donovan, 2020). I Cox (2019) studie vittnade intervjudeltagare exempelvis om hur lukten och närvaron av böcker bidrog till en seriös stämning som främjade deras läsning. Donovan (2020) utforskade istället, genom kvantitativa metoder, ifall närvaron av böcker skulle kunna bidra till bättre läsförståelse. Slutsatsen Donovan (2020) drog var att det är signifikant möjligt, utifrån en signifikansnivå på 0.1 (90%), att effekten av böckers närvaro kan förbättra läsprestation, och att detta skulle kunna bero på subjektiva, affektiva och kulturellt betingade associationer till böcker.

Med avseende på tillgång till läsmaterial för faktisk läsning i samband med studier, visade DeClercq och Cranz (2016) att mindre än en fjärdedel av de studerande biblioteksbesökarna i deras undersökning använde sig av bibliotekets resurser. Att gå till biblioteket för att studera bibliotekets samlingar var alltså inte, för en majoritet i DeClercqs och Cranz (2016) studie, anledningen till att de studerade där. I designen av "the Reading Paradise" i Kao och Chens (2011) studie, som också ledde till ökat besöksantal, ingick dock inrättandet av populära läsresurser i rummet. Studien (Kao & Chen, 2011) avhandlar däremot inte ifall denna populära samling kan ha bidragit till de höjda besöksantalen. Slutligen urskiljer Kim (2016) i sin studie och principalkomponentanalys, tillgången till textresurser, både tryckta och digitala, som en viktig del av lärosätesbiblioteket som plats. Om tillgången är direkt viktig för eller påverkar läs- och studieupplevelsen diskuteras däremot inte av Kim (2016).

2.2.3 Atmosfärens inverkan på läs- och studieupplevelser

Atmosfär kan uppfattas som ett undflyende begrepp, men syftar i detta fall på hur samverkan mellan olika faktorer kan påverka förhållandet mellan människor och mellan människa och miljö. I Cox (2019) studie beskrev exempelvis en deltagare hur takhöjd genom association upplevdes bidra till personens tänkande, och utifrån liknande utsagor från andra deltagare argumenterar Cox (2019) för att en bra atmosfär inte bara lockar studenter till en plats, utan också bidrar till deras studieupplevelse. Ett liknande resonemang förs i DeClercq och Cranz (2016) och Olivieras (2016) artiklar, då de menar att god atmosfär är en förutsättning för god studiemiljö. Kim (2016) menar istället att utrymmen för avkoppling, som exempelvis caféer och utställningsplatser, kan göra atmosfären på lärosätesbibliotek mer kreativ och stärkande och på så vis bidra till akademiska aktiviteter. Vidare menar Kao och Chen (2011) att det är bibliotekens ansvar att tillhandahålla en plats som tillåter användare att varva ner och njuta av läsning.

Även en dålig atmosfär kan påverka valet av studie- och läsplats (Oliviera, 2016; Cox, 2019). I Olivieras (2016) studie uppgav exempelvis intervjuade studenter, som valt att inte studera på biblioteket, oftast att bibliotekets dåliga atmosfär var anledningen till att de satt på andra platser. Därtill vittnade deltagare i Cox (2019) studie om att särskilda rum och tider på året bidrog till en stressad och negativt laddad atmosfär som studenterna helst undvek, samt att biblioteket kunde associeras till en seriositet som bidrog till affektiva upplevelser förknippade med prestationsångest.

2.2.4 Hur närvaron av andra formar läs- och studieupplevelser på lärosätesbibliotek

Närvaron av andra kan utgöra en avgörande dimension i läs- och studieupplevelser på lärosätesbibliotek (Cox, 2019). På vilka sätt människor i omgivningen kan påverka dessa upplevelser är däremot inte helt klart. Mer specifikt identifierade Kim (2016) i sin studie att grupprum var viktiga för studenter på lärosätesbibliotek, medan Oliviera (2016) observerade att biblioteksanvändare ofta studerade enskilt vid gruppstudieplatser, och att behovet av grupprum inte var stort för majoriteten av de som valde att studera i biblioteket. Denna potentiella motsättning i Kims (2016) och Olivieras (2016) undersökningar skulle delvis kunna förklaras genom Cox (2019) resonemang, som i sin artikel istället drar slutsatsen att möjligheten att studera individuellt men vid sidan av andra kan vara lika viktig för studenter som möjligheten till grupparbete. Cox (2019) uttrycker speciellt att studenterna i undersökningen, trots att de uppgav ljud från andra som störande, ändå värderade den motiverande känslan av tillhörighet och gemenskap som närvaron av andra skänkte till deras studie- och läsaktiviteter. Denna positiva inverkan som omgivande människor kan ha på individuella studieaktiviteter är intressant också i relation till Olivieras (2016) studie, i och med att biblioteksbesökarna i undersökningen, trots att de oftast kom dit för att arbeta enskilt och upplevde ljud från andra som störande, ändå faktiskt valde att sitta i biblioteket och inte isolera sig.

2.3 Upplevelseorienterad läsverksamhet på bibliotek

Läsning av akademisk litteratur kan beskrivas som affektiva och situerade upplevelser (Kao & Chen, 2011; DeClercq & Cranz, 2014; Oliviera, 2016; Cox, 2019; Armstrong et al, 2022; Falciani-White, 2017). Detta innebär mer konkret att läsning av akademisk litteratur är en upplevelse som är förbunden till läsarens fysiska (Kao & Chen, 2011; Oliviera, 2016; Cox, 2019), sociala (Armstrong et al, 2022), digitala (Cox, 2019; Liu, 2022), estetiska (DeClercq & Cranz, 2011; Kao & Chen, 2011) och kulturella (Cox, 2019) miljö och kontext, samt är formad av den kunskap personen som läser besitter (Armstrong et al, 2022; Jian, 2022) och dennes kognitiva och kroppsliga tillstånd och förutsättningar (Cox, 2019). I detta avsnitt lyfts därför tidigare forskning som på olika sätt lyft hur och varför bibliotekarier bör arbeta, eller redan arbetar, med biblioteksanvändares läsupplevelser.

I en litteraturöversikt av Dali och medförfattare (2021) om många olika typer av bibliotek där bland annat akademiska bibliotek ingick, och Kann-Rasmussen och Ballings (2014) studie om läsning på folkbibliotek, framkom att bibliotekarier redan arbetar utifrån användarupplevelser i samband med litteraturförmedling. Sammanfattat menade bibliotekarierna att litteratursamtal med utgångspunkt i användarens läsupplevelser var ett sätt att försöka undvika en auktoritär eller elitistisk bibliotekarieroll (Kann-Rasmussen & Balling, 2014; Dali et al., 2021). Medan Kann-Rasmussen och Balling (2014) uttryckte oro för att ett ickeauktoriärt förhållningssätt kan urholka bibliotekariens yrkesroll och underminera dennes litteraturexpertis, menade Dali och medförfattare (2021) att detta i stort är en positiv utveckling som vittnar om att bibliotekarier har självinsikt kring sin begränsade litteraturkunskap, samt i sina insikter angående läsares behov och bästa. Ståndpunkten som uttrycks av Dali och medförfattare (2021) kan anses särskilt relevant i den högskolekontext som studerats i arbetet med denna uppsats, i och med att forskare och studenter ofta kan tänkas ha bättre kunskap

kring sina ämnen än enskilda lärosätesbibliotekarier. Men utöver läsförmedling, är ytterligare ett tecken på att läsupplevelser redan uppmärksammas av bibliotekarieprofessionen, att biblioteksrummet erkänns av biblioteksanställda som en viktig plats för studier och läsning, samt som en plats att möta andra läsare på (Singh & Ovsak, 2013; Kann-Rasmussen & Balling, 2014; Dali et al., 2021).

Det som motiverar lärosätesbibliotekarier att arbeta med användarupplevelser är enligt Dali och medförfattare (2021) och Singh och Ovsak (2013) att lärosätesbiblioteken i allt högre grad ser studenternas och institutionens framgång som en del av sitt uppdrag. Möjliga förklaringar till varför lärosätesbiblioteken resonerar på så vis, är att både lärosätesbibliotek och övriga typer av bibliotek anses behöva anpassa sig till dagens upplevelse- och kunskapsekonomi genom att sträva efter att vara en plats för innovation och upplevelser (Jochumsen et al., 2012; Singh & Ovsak; 2013), samt att biblioteken anses behöva konkurrera med den allt större mängd digitala resurser som människor kan få tillgång till hemifrån (Jochumsen et al., 2012; Singh & Ovsak, 2013; Kann-Rasmussen & Balling, 2014).

2.4 Akademiska skrivretreater

Begreppet läsretreat härstammar troligen från skrivretreater (eng. writing retreat), vilket inom en akademisk kontext är den aktivitet som inspirerat utformningen av den typ av läsretreater som studerats i denna undersökning. Ytterligare belägg för läs- och skrivretreaternas nära släktskap är faktumet att samtliga av de arrangörer som studerats i arbetet med denna uppsats anordnat både läs- och skrivretreater. Men trots att läsande och skrivande ofta är nära relaterat till varandra kan de i grunden ändå betraktas som olika aktiviteter. Ändå är det i denna undersökningskontext relevant att överblicka tidigare forskning om skrivretreater, i och med att den skänker bakgrundsfakta till varför läsretreaterna som studerades var strukturerade på ett visst sätt, samtidigt som forskningen i sig inspirerat till denna uppsatts.

Tidigare forskning har belyst hur akademiska skrivretreater kan: öka deltagares självförtroende och medvetenhet i relation till skrivande (Mattsson et al., 2020; Wiebe et al., 2023); erbjuda skyddad tid och plats till skrivande, samt bidra till en stöttande och motiverande praxisgemenskap (Mattsson et al., 2020; Hammond, 2021; Tremblay-Wragg et al., 2021; Wiebe et al., 2023); vara en positiv och stärkande omväxling som premierar skrivande (Hammond, 2021; Wiebe et al., 2023); öka skrivproduktiviteten (Tremblay-Wragg et al., 2021; Wiebe et al., 2023); och därtill bidra till att legitimera och synliggöra skrivande inom akademien (Mattsson et al., 2020; Wiebe et al., 2023). Som kontrast till dessa positiva effekter, skänker den autoetnografiska studien av Hammond (2021) insikter kring hur skrivretreater i vissa fall kan leda till negativa känslor kring skrivande i och med internalisering av neoliberala värden, vilket exempelvis kan innebära att deltagare i skrivretreater upplever tacksamhetsskuld för att de får delta i en retreat, och som i sin tur kan leda till att deltagare upplever negativa känslor som prestationsångest, stress och otillräcklighet. Men trots att dessa negativa känslor identifierades, menar Hammond (2021) att skrivretreater också kan ge deltagare positiva känslor angående sitt skrivande, något som även observerats av Mattsson och medförfattare (2020). Värt att poängtera i relation till detta, är att skrivretreatupplägget i Hammonds (2021) studie skiljde sig från skrivretreatuppläggen i de andra studierna som undersöktes (se Mattsson et al., 2020; Tremblay-Wragg et al., 2021; Wiebe et al., 2023), på så vis att de retreatter Hammond (2021) deltagit i haft ett mycket friare upplägg och

exempelvis betydligt färre tider att förhålla sig till. Då jag läste Hammonds (2021) studie, väcktes tanken om att bristen på en rigid men varm struktur, såsom retreatschemat exempelvis beskrivs i studien av Tremblay-Wragg och medförfattare (2021), potentiellt kan ha bidragit till Hammonds (2021) negativa upplevelser.

Med avseende på skrivretreatupplägg har en rad gemensamma nämnare identifierats, nämligen: schema med rigid struktur och tidsbestämda skrivetapper (Mattsson et al., 2020; Tremblay-Wragg et al., 2021; Wiebe et al., 2023); att retreatare äger rum utanför deltagares vanliga arbetsmiljö (Mattsson et al., 2020; Hammond, 2021; Tremblay-Wragg et al., 2021; Wiebe et al., 2023); människor från olika akademiska discipliner deltar i samma retreat (Mattsson et al., 2020; Hammond, 2021; Tremblay-Wragg et al., 2021; Wiebe et al., 2023); mat och fika erbjuds på plats i syfte att minimera distraktioner i deltagarnas skrivande (Hammond, 2021; Tremblay-Wragg et al., 2021; Wiebe et al., 2023); närvaron av retreatledare (Mattsson et al., 2020; Tremblay-Wragg et al., 2021; Wiebe et al., 2023), samt att tid till individuellt skrivande är prioriterat, även om andra aktiviteter och korta samtal om skrivande förekommer som en del av retreatstrukturen (Mattsson et al., 2020; Hammond, 2021; Tremblay-Wragg et al., 2021; Wiebe et al., 2023).

Sammanfattningsvis är den tidigare forskningen som presenterats ovan tänkt att först ge bakgrund till hur läsning inom akademiskt arbete skapar behov av goda läsförutsättningar och hur dessa förutsättningar kan se ut. Vidare, är perspektiven kring användarupplevelser i relation till bibliotek tänkta att bidra till förståelse kring varför det är relevant för lärosätesbibliotek att beakta användarupplevelser i relation till aktiviteter som läsretreater. Den tidigare forskningen kring skrivretreater är i sin tur tänkt att utgöra en jämförelsepunkt till de studerade läsretreaterna. Slutligen har den tidigare forskningen även inspirerat till intervjufrågor och utformning av observationsmall (se Bilaga 1 och 2), samt använts som analysverktyg i uppsatsens resultat- och analysdel (se Kapitel 5). Därutöver har den tidigare forskningen inspirerat eller på olika vis informerat arbetet med uppsatsens teori, metod- och analysval (se Kapitel 3 och 4).

3 Teoretiskt ramverk

Teorier som format detta uppsatsarbete är specifika informationsvetenskapliga resonemang kring yrkesutövares informationskompetenser (se Lloyd, 2010). Därtill har även idéer kring situerad kognition (eng. embodied cognition) från kognitionsvetenskapsfältet influerat studien. I detta kapitel kommer således dessa teorier presenteras och deras bidrag till uppsatsarbetet att beskrivas.

3.1 Yrkesutövares informationskompetenser och informationskällor

Informationskompetenser har inom utbildnings- och akademisk kontext ofta behandlats som definitiva och möjliga att bedöma utifrån (Lundh et al., 2013; Lloyd, 2010). Till exempel kan detta ske då forskare använder sig av standardiserade läsförståelseprov, som exempelvis i Jians (2022) eller Donovans (2020) studier som refererades till i avsnittet om tidigare forskning (se Avsnitt 2). Utgångspunkten i detta uppsatsarbete är däremot inspirerad från Lloyd (2010), som menar att informationskompetenser är situerade och kontextberoende praktiker. Specifikt har särskilda delar av Lloyds (2010) teori kring yrkesverksammas informationskompetenser på arbetsplatser anammats. Vad som betraktats som arbetsplatser i detta studiesammanhang är de olika lärosätena, men med det sagt hade studiedeltagarna olika akademisk bakgrund. Därtill var en av deltagarna student på avancerad nivå, och i strikt mening inte yrkesutövare. Men i och med att jag i denna uppsats valt att undersöka läspraktiker i relation till akademisk litteratur specifikt och inte forskarpraktiker i stort, anser jag att de olika universitetsanställdas och även studentens utsagor kan analyseras utifrån Lloyds (2010) teori. Med avseende på studenten specifikt, motiverar inkluderingen av denna i forskningsempirin utifrån att läsning av akademisk litteratur är en stor del av högskolestudenters arbete trots att de inte är anställda. Detta beslut kommer dessutom diskuteras närmre i uppsatsens diskussionskapitel (se Kapitel 6).

Lloyds (2010) teori kring yrkesutövares informationskompetenser har främst utformats utifrån studier om räddningspersonal och deras arbetsplatser och praktiker. Men även om denna teori har sitt ursprung i arbetssammanhang där läsning inte varit den huvudsakliga aktiviteten, kan vissa delar av teorin användas för att förstå hur läsning kan betraktas som en yrkeskompetens beroende av olika slags informationskällor och informationskompetenser. Nedan följer en redogörelse för vilka delar av Lloyds (2010) teori som använts i denna studie, samt ges exempel på hur den format arbetet.

Först och främst definierar Lloyd (2010) ordet information i relation till begreppet informationskompetenser som ”situerad och utgjord av dialoger, samt konstituerad genom erfarenhet” (fri översättning från Lloyd, 2010, s.12). I sin tur beskrivs informationskompetenser som ”en praktik vilken underlättar kännedom kring de informationskällor som ligger till grund för prestationer och deltagande” (fri översättning från Lloyd, 2010, s. 89). Till exempel kan detta innebära att en student lär sig från en bibliotekarie eller klasskamrat att söka efter kollegialt granskade forskningsartiklar och som följd presterar bättre som student. Vidare, menar Lloyd (2010) att informationskompetenser utgör en del i alla yrkespraktiker och att det är informationskompetenser som möjliggör lärande och expertis i relation till ett arbete. I

relation till detta urskiljer Lloyd (2010) tre typer av informationskällor som yrkesutövare kan använda i syfte att utveckla sin praktik, nämligen: konceptuella, sociala och fysiska informationskällor. Konceptuella informationskällor avser exempelvis teoretisk kunskap, medan sociala kunskapskällor kan innebära kunskap som erhålls från interaktion med arbetsplatsens praxisgemenskap (Lloyd, 2010). Fysiska informationskällor syftar i sin tur till den information om en yrkespraktik som kan hämtas från ett självreflexivt utförande av arbetsuppgifter (Lloyd, 2010). Dessutom menar Lloyd (2010) att kännedom kring de olika informationskällorna utgör grunden för utveckling av yrkesverksammas informationskompetenser, och att erfarna inom en yrkespraktik ofta betonar vikten av sociala och fysiska informationskällor för utveckling av expertis inom ett yrke.

Beträffande läsning, som till stor del är en kognitiv aktivitet under vilken människor erhåller främst konceptuell kunskap, kan de sociala och praktiska informationskällorna möjligtvis kännas perifera. Men i relation till läsning kan användning av fysiska informationskällor exempelvis innebära att en individ utvecklar sin läspraktik genom att reflektera kring hur den läser, vilket i sin tur kan medföra att deras läsning effektiviseras. Vidare, kan en social informationskälla i relation till läsning utgöras av ett betraktande av hur en kollega eller klasskamrat läser, vilket till kan medföra att betraktaren lär sig en ny studie- eller lästeknik, eller får ökad medvetenhet kring vad arbetsplatsen förväntar sig beträffande dennes läsning. Kännedom om dessa informationskällor och hur de kan användas för att utveckla yrkespraktiken med avseende på läsning, är i sin tur en grundförutsättning för expertis inom arbetsrelaterad läsning.

I detta uppsatsarbete har användningen av denna teori exempelvis medfört att studiedeltagares informationskompetenser betraktats som situerade och kontextberoende. Alltså har jag exempelvis under empiribildning och analys försökt att inte anta att mer läsning är bättre eller att alla deltagare läser utifrån samma mål eller på liknande sätt. Teorin kring informationskällor och deras koppling till informationskompetenser har i sin tur inneburit att jag under deltagarintervjuer försökt urskilja beskrivningar av dessa informationskällor och hur de använts. Detta i syfte att skapa en rik förståelse för hur läsretreater eventuellt kan utveckla deltagares läsning. Även intervjufrågorna (se Bilaga 2) är tänkta att återspegla teorin, genom att jag i den formulerat frågor angående konceptuella (fråga 9), fysiska (fråga 4, 6 och 7) och sociala informationskällor (fråga 5 och 7).

3.2 Situerad kognition och situerade upplevelsers roll i läsning

Inom biblioteks- och informationsvetenskap har en så kallad embodied turn (ung. situerad eller förkroppsligad vändning) identifierats utifrån en rad studier i området som under den senaste tiden väckt nya frågor och inspirerat till ett skifte i många forskares metod- och analysval, genom att belysa kroppens och omgivningens roll i informationsprocesser (Hartel, 2019). Till exempel utgick Cox (2019) studie, som refererades till i avsnittet om tidigare forskning, utifrån situerad (eng. embodied) kognition i både metod- och analysval. Även begreppet kroppslig information (se Lloyd, 2010) som beskrivits ovan kan betraktas som en del av denna situerade vändning (Hartel, 2019).

För att klargöra vad situerad kognition och situerade upplevelser innebär i detta arbete och för läsning, kommer ett urval av idéer relaterade till situerad kognition att presenteras nedan. I uppsatsarbetet har dessa idéer bidragit till en djupare förståelse för att människors fysiska omgivning och situationsbundenhet kan påverka individers läsoplevelser. För att förtydliga har teorin däremot inte beaktats i syfte att förstå hur människor kognitivt påverkas av situation och fysisk omgivning under läsaktiviteter, utan endast som underlag för att läsoplevelser påverkas av situation och omgivning. Till skillnad från teorierna kring informationskompetenser och informationskällor som specifikt belyser sociala praktiker och kroppens roll i informationsanvändning, har de nedan beskrivna idéerna kring situerad kognition lyfts fram för att addera en grundläggande förståelse för att den fysiska omgivningen och situationen har en inverkan på läsoplevelser.

Det engelska begreppet embodied cognition, som här översatts till situerad kognition, är en forskningsinriktning inom kognitionsvetenskap (Shapiro, 2010). I denna uppsats har en specifik hypotes inom situerad kognition anammats, vilken av Shapiro (2010) beskrivits som konstitutionshypotesen. I korthet kan konstitutionshypotesen beskrivas som en ansats till att kognition inte nödvändigtvis endast konstitueras av hjärnans aktivitet, utan också är avhängig av varelsers kroppar, situation och fysiska omgivning (Shapiro, 2010). Ett praktiskt exempel som kan användas för att illustrera detta, är hur läsförståelse kan underlättas genom exempelvis understrykning av textrader med olika färger eller genom kodning. Därtill kan läsning mer direkt gynnas av goda ljusförhållanden, en kopp kaffe eller en bekväm fåtölj. Alltså påverkar andra faktorer utöver en persons intellekt och logiska kognitiva processer, människors förmåga att utföra kognitiva uppgifter som exempelvis avkodning och förståelse av textmaterial.

Följaktligen utgår denna uppsats från att läsning är förankrat i såväl logiska tankeprocesser som i människors kroppar, affekt, situation och fysiska omgivning. Men som ovan nämnt är studien däremot inte en undersökning av hur eller varför omgivning, kropp och situation utgör en del i mänsklig kognition under läsning. I uppsatsarbetet har de ovan beskrivna idéerna kring situerad kognition således medfört ett fokus på den fysiska omgivningens och situationens roll i retreatdeltagarnas läsning. Exempelvis har teorin om situerad kognition använts tillsammans med den ovan beskrivna teorin kring informationskompetenser som teoretisk grund för utformning av intervju- och observationsmall.

4 Metoder

I detta avsnitt presenteras de urval och metoder som använts för studiens empiribildning, samt beskrivs varför metoderna valts och hur de utförts. Först ges en bakgrund till val av läsretreater och värvning av intervjudeltagare varefter deltagande observation, semistrukturerad intervju och kvalitativ analysmetod kommer att beskrivas. Sist redogörs det för studiens avgränsningar.

4.1 Urval

Uppsatsarbetet inleddes med en rad Googlesökningar, som utfördes i försök att hitta läsretreater i Sverige. Därmed identifierades också retreatarrangörer vid Göteborgs universitet (GU) och Lunds universitet (LU). Dessa retreatarrangörer var dessutom de enda som identifierades, och därmed var deras retreater de enda som antogs till studien, vilket innebär att ett opportunistiskt riktat urval gjordes (se Clark et al., 2021). Följaktligen kan denna typ av urval beskrivas som en urvalsprocess där studieobjekt vilka antas vara särskilt informationsrika i relation till en studies forskningsfrågor, väljs ut i den mån de är eller blir tillgängliga för forskare (Clark et al., 2021). Likväl är det möjligt att fler retreater hittats om sökningen kunnat göras under en längre tidsram eller av fler personer.

Kort efter identifieringen av retreaterna upprättades kontakt med retreatarrangörerna, som i sin tur var och en gav mig tillstånd att utföra deltagande observationer på deras retreater. Mer specifikt erbjöds jag att göra deltagande observation på en läsretreat i GU:s regi, samt ett kombinerat läs- och skrivretreat organiserat vid LU. Den första deltagande observationen utfördes således på Jonsereds Herrgård och var arrangerad för anställda vid GU, medan den andra genomfördes för studenter och doktorander vid Ekonomihögskolans bibliotek vid LU. I efterföljande text kommer retreaterna hänvisas till utifrån vilket universitet de varit sammankopplade med, det vill säga som GU eller LU. Därtill kommer retreaterna i stort att syftas till som läsretreater, då det är specifikt läsretreataspekter på LU:s kombinerade läs- och skrivretreat som undersökts i denna studie. Att retreaten på LU dock var en kombinerad läs- och skrivretreat, samt att GU också arrangerar särskilda skrivretreater, kommer att påpekas i de fall då detta är relevant för beskrivning eller analys av intervjuempirin.

I anslutning till de deltagande observationerna värvades deltagare till semistrukturerade intervjuer där intervjupersonerna fick frågor kring, och uppmantrades att fritt prata om, sina läsretreatupplevelser. Totalt intervjuades 5 av 12 deltagare från GU, och 2 av 4 retreatdeltagare från LU (se Tabell 1). Med avseende på deltagarnas akademiska bakgrund var en av dem mastersstudent på LU, medan resterande var universitetsanställda GU eller LU. Som förtydligande benämns i denna uppsats både doktorander och universitetsanställda som universitetsanställda, medan ordet student syftar till högskolestudenter på avancerad- och grundnivå. Därtill intervjuades även två retreatarrangörer från varje universitet. Båda arrangörerna från GU samt en av arrangörerna från LU, arbetade vid antingen GU:s enhet för akademiskt språk och skrivande (ASK GU), eller LU:s enhet för akademiskt språk och studieteknik (ASKS LU), medan den andra arrangören från LU var bibliotekarie. Därtill intervjuades två bibliotekarier från GU angående de läsretreater för studenter som de medarrangerat

tillsammans med organisatörerna från ASK GU. Totalt intervjuades alltså 13 personer, varav: sju deltagare, fyra arrangörer varav en var bibliotekarie, samt två bibliotekariemedarrangörer (se Tabell 1).

Tabell 1. Antal deltagare och genomförda intervjuer

Typ av retreat	Typ av intervjuperson	Antal genomförda intervjuer	Totalt antal retreatdeltagare (exkl. observatör)
Läsretreat för anställda på GU	Deltagare	5	12
	Arrangörer	2	
	Medarrangörer	2	
Läs- och skrivretreat för studenter på LU	Deltagare	2	4
	Arrangörer	2	

4.2 Deltagande observation

Deltagande observation innebär att en eller flera forskare interagerar i en specifik social och fysisk miljö genom exempelvis samtal, intervjuer och observation, samt sitt eget deltagande i sammanhanget, i syfte att skapa empiri (Clark et al., 2021; Wildemuth, 2017). Observatörens deltagande kan i sin tur vara antingen aktivt, passivt, eller någonstans däremellan (Clark et al., 2021; Wildemuth, 2017). Om utförd på ett bra sätt kan deltagande observation generera detaljrik empiri som sedan kan analyseras för att beskriva informationsbeteenden inom särskilda sammanhang och miljöer (Wildemuth, 2017; Given et al., 2023). Därtill menar Cox (2019) och Clark et al. (2021) att deltagande observation är särskilt passande för studier som ämnar att undersöka sensoriska, och därmed situerade, upplevelser. Detta är specifikt relevant eftersom uppsatsens forskningsfrågor rör beskrivning av situerade upplevelser, och uppsatsteorin följaktligen även behandlar situerade upplevelser. Till följd av detta gjordes valet att utföra deltagande observationer i syftet att bilda empiri för besvarande av forskningsfrågan angående hur de studerade läsretreaternas övergripande formuleringar, syften och målgrupper kan beskrivas.

Under mina deltagande observationer på läsretreaterna vid GU och LU antog jag en aktiv roll som observatör. Min aktiva roll bestod i att jag, förutom att jag förde fältanteckningar, deltog på samma premisser som de andra deltagarna. Trots det var jag en utomstående i båda miljöerna, i och med att jag varken är student eller anställd vid något av universiteten. Innan min medverkan, och i samråd med retreatarrangörerna, beslutades det på förhand att jag inte skulle intervjuas deltagare under retreaternas gång eftersom det förutsattes störa deltagarnas upplevelse. Innan retreaterna mejlade arrangörerna ut ett informationsbrev jag författat till anmälda deltagare, där jag beskrivit min studie och att jag planerat att genomföra en deltagande observation på deras retreat. Vid själva observationstillfällena inledde jag med att presentera mig och påminna övriga medverkande om att jag var där i empiribildningssyfte. Därtill försäkrade jag dem om att jag inte ämnade att observera deras individuella deltagande, utan istället sökte få en helhetsbild av retreaterna. Det som observerades var istället retreaternas

miljö och upplägg, och därtill gjordes reflexiva observationer i relation till mitt eget deltagande som användes som inspiration till intervjufrågor.

Empirin dokumenterades i ett observationsschema (se Bilaga 1), där jag hade möjlighet att lägga till eller ändra utformningen i mallen under observationens gång. Detta gjordes i syfte att bättre kunna anpassa mina anteckningsmöjligheter till vad jag faktiskt upplevde i stunden, vilket ansågs särskilt relevant eftersom jag saknade tidigare erfarenhet av läsretreater, och att det på grund av tidsbrist inte fanns möjlighet att omarbete mallen för att sedan göra fler observationer. De ändringar som gjordes till observationsmallen var att aktiviteter numrerades och beskrevs i rader, istället för att de som innan tänkt direkt skulle identifieras som antingen läsetapp eller paus. I Bilaga 2 visas den slutgiltiga versionen av observationsmallen.

4.3 Semistrukturerad intervju

En forskningsintervju, där frågorna endast är delvis förutbestämda, benämns semistrukturerad intervju (Clark et al., 2021; Wildemuth, 2017; Patel & Davidson, 2019). Intervjuerna kan i sin tur genomföras individuellt eller i grupp. Enligt Clark och medförfattare (2021) kan interaktioner mellan intervjudeltagare bidra till intervjuens kvalitet. I arbetet med denna uppsats utfördes därför en intervju med två arrangörer från GU, samt en till med två bibliotekarier från GU som samarbetat med läsretreatarrangörer. Att resterande intervjuer utfördes individuellt berodde på intervjupersonernas tillgänglighet. Innan själva intervjutillfällena hade jag mött samtliga intervjudeltagare under deltagande observationer vid antingen GU eller LU. Detta kan anses bidra till studien, då exempelvis Wildemuth (2017) menar att en viss grad av bekantskap med intervjudeltagare kan bidra till intervjuers kvalitet.

Samtliga intervjuer genomfördes via videosamtalsplattformen Zoom, och de medverkande underrättades om att ljudet men inte videon spelades in för efterkommande analys. Varje deltagarintervju tog mellan 30-45 minuter, medan arrangörintervjuerna fullföljdes på mellan 60-90 minuter. Intervjuerna avbröts alltså inte efter en viss tid, och även om intervjupersonerna informerats innan om att intervjun skulle ta cirka 30 min upplevdes det som att samtliga var tillmötesgående med sin tid. Jag uppfattade det alltså som att intervjupersonerna lämnade extra utrymme för både mina och sina egna klaganden, samt följdfrågor och spontana reflektioner. Förberedda intervjupunkter (se Bilaga 2) delades under intervjun via skärm med samtliga intervjuade retreatdeltagare. Däremot informerades de intervjuade retreatdeltagarna om att intervjupunkterna var till stöd för både mig och dem, men att jag främst var intresserad av deras perspektiv och därmed också välkomnade samtal om sådant som inte stod i intervjumallen. Att jag ändå valde att dela intervjumallen med de intervjuade retreatdeltagarna, var för att detta förmodades kunna bidra till att intervjuerna inte drog ut på tiden och riskera att bli för tidskrävande att analysera i efterhand. Intervjupunkterna delades däremot inte med arrangörerna eller bibliotekarierna vid GU. Istället använde jag under arrangörintervjuerna själv intervjumallens rubriker (se Bilaga 2) för att ställa mer öppna frågor kring hur arrangörerna resonerade kring läsretreater. Detta gjordes för att, särskilt i de fall som arrangörerna intervjuades i par, lämna mer utrymme för intervjupersonerna att resonera kring sina egna eller varandras uttalanden och erfarenheter av att arrangera retreat. En närmre beskrivning av intervjupunkterna finns i Bilaga 2. Dock är det värt att påpeka här i metodbeskrivningen att den är skriven på engelska eftersom flera av de intervjuade inte talade svenska. Att intervjupunkterna inte var översatta till svenska för intervjuer

med svensktalande intervjudeltagare antogs däremot inte bli, och uppfattades inte heller vara, ett hinder under dessa intervjuer.

Intervjuerna gjordes i syfte att först och främst fördjupa förståelsen för vad läsretreater kan vara för typ av aktivitet. Samt att förstå om, och i så fall hur, de kan bidra till att utveckla akademikers informationskompetenser eller yrkesutövning i relation till läsning av akademisk litteratur. Med avseende på intervjufrågornas utformning utgick jag från att intervjupersonernas upplevelser och informationskompetenser är situerade (se Kapitel 3). Detta medförde att intervjufrågorna fokuserade kring hur kropp, affekt och omgivning var kopplade till hur läsretreaten upplevdes och hur, eller om, det var relaterat till deras informationskompetenser. Exempelvis ställdes frågor kring deras retreatupplevelser och om deras upplevelser påverkat deras läsning under eller efter retreaten.

Slutligen innebär triangulering att fler metoder använts för studieempiribildning och att dessa studiedata i sin tur kontrolleras eller jämförs med varandra (Clark, 2021). Eftersom både deltagande observation och semistrukturerade intervjuer genomförts i arbetet med denna uppsats, har således även triangulering av dessa empirier möjliggjorts. Specifikt har observationsempiri av retreaters syften och struktur kontrollerats och vidare undersökts under intervjuer med retreatarrangörer (se Avsnitt 5.1). Däremot har intervjuempirin som redogörs för i Avsnitt 5.2 inte analyserats i relation till empirin från de deltagande observationerna i någon betydande mening. Detta till följd av att jag ansett att dessa empirier inte kunnat användas för att besvara samma forskningsfrågor. Trots detta inspirerade dock de deltagande observationerna till intervjufrågor och bidrog till att förståelse mellan mig och intervjudeltagare underlättades.

4.4 Induktiv kvalitativ analys

I analysen av studieempirin genomfördes induktiv kvalitativ analys, vilket enligt Wildemuth (2017) kort sammanfattat innebär att empiri analyseras genom kodning, som sedan används för att identifiera olika teman. Att analysen är induktiv innebär vidare att kodningen görs med utgångspunkt i empirin, och därmed inte är förutbestämd (Clark et al., 2021; Wildemuth, 2017). I praktiken innebar alltså detta att det teoretiska ramverket och den tidigare forskningen i denna studie användes som ett analysverktyg, och inte till förhandsdefiniering av koder till analysen. Denna kvalitativa analysmetod är i synnerhet användbar då målet för studien är att detaljerat beskriva särskilda fenomen i specifika miljöer eller kontexter (Wildemuth, 2017). Eftersom denna studie specifikt undersöker läsretreater i en lärosäteskontext, anses kvalitativ analys av både observationsanteckningar och intervjutranskriberingar vara passande för att kunna besvara samtliga forskningsfrågor (se Avsnitt 1.2 Syfte och forskningsfrågor).

I praktiken transkriberades först intervjuerna, varefter analys av fältanteckningar gjordes. Tanken bakom detta var att den manuella transkriberingen av intervjumaterialet skulle skänka perspektiv till analysen av observationerna. Därefter analyserades först deltagarnas intervjuer, och slutligen arrangörernas och medarrangörernas intervjuer. Detta utifrån målet att identifiera arrangörutsagor specifikt intressanta i relation till deltagarnas beskrivna perspektiv. Identifieringen av icke-exklusiva koder gjordes genom att i omgångar gruppera olika citat med varandra. Enligt Wildemuth (2017) är testning av koders relevans viktig för att kontrollera ifall kodningen gjorts på ett

enhetligt sätt, och därför gjordes också omkodning av materialet tills det att kodningen ansågs enhetlig och koderna relevanta. Exempel på koder som framkom var *distraction hemma och på arbetsplatsen, rummet och miljön*, samt *bekvämlighet*. Dessa kodade citat grupperades sedan exempelvis inom temana *god fysisk läsmiljö* eller *fredad tid till läsning* (se Kapitel 5).

Ingen av de engelska intervjuerna översattes i transkriberings- eller analysprocessen, då faktumet att de var på engelska inte uppfattades begränsa min förståelse av materialet. Därtill har inte intervjuцитaten heller översatts till den kommande resultatredovisningen, i syfte att underlätta granskning av min tolkning av intervjuцитaten.

4.5 Empiriska avgränsningar

De urvals- och metodval som beskrivits ovan har medfört vissa empiriska avgränsningar gällande begränsad generaliserbarhet, eventuell partiskhet och begränsningar relaterade till studiens utformning. Först och främst är resultaten i denna studie inte generaliserbara till andra läsretreatkontexter, eftersom endast två akademiska läsretreattillfällen vid två särskilda svenska lärosäten undersökts.

Angående partiskhet kan ett öppet deltagande som observatör leda till reaktivitet hos övriga deltagare (Patel & Davidson, 2019; Clark et al., 2021), vilket innebär att deltagare i en studie agerar annorlunda mot hur de gjort ifall de varit omedvetna om observationen. Således kan denna effekt potentiellt begränsat eller förvanskat uppstasempirin. I arbetet med denna uppsats bedömde jag däremot risken för reaktivitet som relativt låg. Detta eftersom jag, som närmre beskrivet i Avsnitt 4.3, kommunicerat med deltagarna om att deras individuella deltagande i retreaterna inte skulle observeras. Med avseende på eventuell partiskhet i intervjuempirin, intervjuades endast 7 av totalt 16 retreatdeltagare (se Tabell 1) och intervjudeltagande var frivilligt. Denna begränsning i urval kan exempelvis ha lett till att retreatdeltagare som känt starkare för läsretreat varit mer benägna att delta i studien. Därtill intervjuades inga deltagare som inte medverkat i läsretreat om varför de inte deltar. Ickedeltagares perspektiv kan bredda och nyansera empirin, som i exempelvis DeClercq och Cranz (2014), samt Olivieras (2016) studier kring användarpreferenser och upplevelser av lärosätesbiblioteksrum, där perspektiv från studenter som inte valt att studera i lärosätesbiblioteksrum bidrog till särskilda slutsatser.

Med avseende på begränsningar relaterade till studiens utformning, menar Clark och medförfattare (2021) att onlineintervjuer ofta blir kortare jämfört med om samma intervju gjorts på en fysisk plats. Detta kan i sin tur medfört att faktumet att intervjuerna gjordes via Zoom kan ha begränsat empiribildningen. Däremot uppfattades det under intervjutillfällena som att deltagarna var villiga att ge intervjun extra tid om så krävdes, vilket som ovan beskrivits också gjordes i flera fall. Att många av intervjuerna utförts på engelska kan till följd av språkliga begränsningar ha inskränkt intervjuempirin. Under intervjuerna, transkriberingsprocessen och efterföljande analys uppfattades däremot inte språket ha utgjort ett hinder för förståelse av intervjudeltagarnas utsagor.

4.6 Etiska överväganden

I detta avsnitt kommer etiska överväganden som gjorts under uppsatsarbetets gång att presenteras. Dessa överväganden gäller på olika sätt studiedeltagares integritet i relation till intervjuer och observationer och hantering av personuppgifter i samband med själva uppsatsskrivandet.

Med avseende på de deltagande observationerna hämtade jag som ovan beskrivet informerat samtycke från arrangörer, varefter anmälda retreatdeltagare fick ett informationsbrev via mejl angående studien (se Avsnitt 4.2). Dessutom underrättade jag inför varje observation samtliga deltagare muntligen om undersökningen. Detta i syfte att fånga upp deltagare som anmält sig sent eller av andra anledningar inte hunnit läsa informationsbrevet. I samband med att jag presenterade mig själv och studien uppmanades deltagare att ta kontakt med mig ifall de hade frågor eller ville att observationen skulle avbrytas. Denna typ av öppet deltagande som observatör är mindre etiskt problematiskt än ett dolt deltagande, då deltagarna då får möjlighet att be om att inte ingå i observationen (Patel & Davidson, 2019; Clark et al., 2021). Eftersom retreatdeltagare inte observerades individuellt och inga känsliga personuppgifter hanterats vid de deltagande observationerna, hämtades dock inte skriftligt samtycke i samband med dessa. Därutöver är det viktigt att observatören eftersträvar att inte påverka skeenden eller personer under observation, eftersom detta kan påverka empiribildningen (Vetenskapsrådet, 2017). Därför deltog jag som ovan beskrivet i retreaterna på samma sätt som övriga deltagare, och intervjuade heller ingen i samband med observationerna (se Avsnitt 4.2).

Gällande intervjuer och hantering av personuppgifter, överlämnade frivilliga retreatdeltagare med intresse av att delta i studien sina mejladresser till mig under de deltagande observationerna. Därefter mejlade jag de potentiella studiedeltagarna separat i syfte att undvika att de avslöjades för varandra. Kontaktuppgifter till deltagare har därtill inte sparats någonstans, och finns således endast i dessa separata mejl. I transkriberings- och analysprocessen behandlades sedan inspelningar endast av mig och inga kopior av inspelningsfiler har gjorts. I samband med varje intervju fick samtliga intervjudeltagare skriva under ett samtyckesformulär med information om undersökningen och behandling av personuppgifter, eftersom inspelning av intervjuer i studier räknas som hantering av personuppgifter (Vetenskapsrådet, 2017). Därtill har intervjuempirin hanterats konfidentiellt, på så vis att studiedeltagares namn inte finns angivna i samband med vare sig publicering av resultat, inspelningsfiler eller transkriberingar. Istället har intervjudeltagare särskilt genom koder (se Tabell 4) i syfte att underlätta hantering och analys av intervjuempiri, samt i syfte att säkerställa att alla intervjudeltagares utsagor analyserats. Därtill underrättades arrangörerna specifikt om att de trots denna konfidentiella behandling av personuppgifter och empiri, kan vara lätta att identifiera. Detta innebär i alltså att informerat samtycke hämtades från samtliga intervjudeltagare, vilket är särskilt viktigt då det finns risk för att studiedeltagare identifieras (Clark et al., 2021).

Beträffande uppsatsskrivandet, togs beslutet att publicera lärosätesnamn i samråd med arrangörerna, vars önskemål var att lärosätesnamn publiceras i uppsatsen. Även transparens i framskrivning av forskning är en del i god forskningssed (Vetenskapsrådet, 2017). För att således underlätta insyn i och granskning av studiens resultat och analys, beslutade jag att publicera de koder som intervjudeltagarna tilldelats. Av samma anledning översattes inte heller de engelska intervjuцитaten till svenska, vilket kan ha medfört en ökad risk för identifiering av intervjupersonerna. Under den etiska övervägandeprocessen och i samråd med handledare bedömdes

däremot denna ökade risk som förhållandevis liten. Slutligen har retreatdeltagare och eventuellt avslöjande detaljer i Figur 2 redigerats bort i ett bildbehandlingsprogram.

5 Resultat och analys

I detta avsnitt kommer först resultaten från de deltagande observationerna av GU:s och LU:s läsretreater att presenteras, varefter intervjuempirin från arrangörer och deltagare kommer redovisas och analyseras. Avslutningsvis avhandlas de intervjuade bibliotekariernas resonemang kring läsretreater på bibliotek i relation till delar av den övriga empirin. I syfte att underlätta för läsaren att följa med i och granska analysen, har jag valt att skriva ett kombinerat resultat- och analyskapitel. Genom att redovisa resultat och analys tillsammans och i denna ordning, har således resultat med särskild relevans för specifika forskningsfrågor kunnat presenteras och analyseras i samma kapitel. Följaktligen presenteras vilka forskningsfrågor de olika kapitlen främst är relevanta för i början av varje kapitel.

5.1 De studerade läsretreaternas utformning

I detta avsnitt presenteras och analyseras främst empiri som kan användas för att besvara forskningsfrågan: Hur kan de studerade akademiska läsretreaternas övergripande utformningar, syften och målgrupper beskrivas? Inledningsvis beskrivs resultat och analys utifrån fältanteckningar från de genomförda deltagande observationerna vid läsretreaterna på GU och LU, som gjordes under februari och mars år 2024. Representationen av fältanteckningarna är ämnad att ge en övergripande beskrivning av läsretreaternas utformning, potentiella skillnader och likheter, samt syften och målgrupper. Därefter kommer citat och refererat från intervjuer med retreatarrangörer och medarrangerande bibliotekarier, att presenteras och analyseras i relation till den deltagande observationsempirin. Denna analys är alltså ämnad att fördjupa förståelsen för eventuella tankar bakom läsretreaternas utformning, samt ifall arrangörer och medarrangörer haft specifika ändamål eller målgrupper i åtanke då de arrangerat läsretreater.

5.1.1 Beskrivning av läsretreaternas utformning utifrån deltagande observationer

Vid analys av de deltagande observationsanteckningarna från både GU och LU identifierades en rad överlappande aktiviteter, som i denna resultatsammanställning benämns som ett aktivitetsramverk (se Tabell 2, där det gemensamma aktiviteterna markerats i ljusgrått). Trots att många likheter urskildes, identifierades också vissa skillnader mellan läsretreaternas upplägg. Dessa skillnader bestod i att sex aktiviteter gjordes på GU som inte gjordes vid LU. De extra aktivitetstillfällen rörde: valfri gemensam frukost, vilken erbjöds innan retreatens starttid; tid för en extra paus; tre extra målsättningsaktiviteter, samt en gemensam reflektion kring anteckningsteknik. Ytterligare en skillnad observerades i samband med att deltagarna på LU fick delge sina mål för varandra under en presentationsrunda, medan medverkande på GU istället uppmanades att dela en läsrelaterad utmaning under en motsvarande presentationsrunda. Den sistnämnda skillnaden anses däremot marginell, i och med att de båda uppmaningarna till reflektion rörde den individuella läsprocessen. Därmed kategoriserades presentationsrunda och målsättning samt presentationsrunda och delgivning av läsrelaterad utmaning, som likvärdiga aktiviteter (se Tabell 2).

Tabell 2. Aktivitetsramverk på GU:s och LU:s retreat

GU		LU	
Aktivitet	Tid (min)	Aktivitet	Tid (min)
Valfri gemensam frukost	30		
Introduktion	15	Introduktion	5
Presentationsrunda och delgivning av läsrelaterad utmaning	20	Presentationsrunda och målsättning	10
Paus	5		
Enskild målsättning	2		
Läsetapp 1	80	Läsetapp 1	25
Paus	20	Paus	5
Målsättning	8		
Läsetapp 2	60	Läsetapp 2	25
Målsättning	10		
Lunchpaus	60	Fikapaus	30
Målsättning	10	Målsättning	5
Läsetapp 3	65	Läsetapp 3	25
Gemensam reflektion kring anteckningsteknik	15		
Fikapaus	20	Paus	5
Läsetapp 4	60	Läsetapp 4	25
Utvärdering och avslut	20	Utvärdering och avslut	20

Vid målsättning (se Tabell 2 ovan) uppmanades deltagare formulera ett mål inför kommande läsetapp eller läsetapper, samt artikulera en fråga eller frågor till den text de ämnade att läsa. I målsättningsaktiviteten deltog också retreatledare, vilka också var retreatarrangörer. Oftast skulle även målsättningarna delas med resten av gruppen, förutom vid ett tillfälle på GU där en enskild målsättning gjordes.

Läsetapperna inleddes med att en av retreatledarna startade en timer och underrättade deltagarna om hur lång tid kommande läsetapp skulle vara. Vid retreaterna på LU var samtliga läsetapper 25 minuter långa, medan läsetapperna vid GU:s retreat pågick olika lång tid (se Tabell 2 för exakt tidsomfattning). Under läsetapperna skulle uttalade regler följas (se Tabell 3 nedan), varav de gemensamma för både GU och LU var tystnad, samt att mobil skulle läggas undan med avstängt ljud. Under den deltagande observationen vid GU noterades däremot att en deltagare behöll sin mobil framför sig på skrivbordet, samt att andra deltagare vid sammanlagt fyra tillfällen iaktogs titta på sina mobiler under eftermiddagens läsetapper. Dock observerades det inte att någon deltagare eller retreatledare uppmärksammade detta synligt eller verbalt. Därtill uppmanades deltagarna på LU:s retreat att stanna i ett och samma rum under retreatens läsetapper (se Figur 1). I GU:s retreat uppmanades istället samtliga deltagare att stanna i rummet där läsetapp 1 inleddes under läsetapp 1 och inför gemensamma målsättningar och reflektioner, men var under resten av tiden tillåtna att sätta sig på andra platser på herrgården (se Figur 2 och 3). Under samtliga läsetapper deltog även retreatledarna på samma villkor som resten av gruppen. Slutligen noterades det i analys av de deltagande observationsfältanteckningarna att andelen lästid var nästan exakt lika stor under de

båda retreaterna, nämligen runt 55 % (se Tabell 3), trots skillnaderna i aktivitetsupplägg (se Tabell 2).

Pauser inleddes då läsetappernas slutpunkt annonserades av en retreatledare, först 5 minuter innan etappens slut och sedan när hela etappen avklarats. Inom läsretreaternas aktivitetsramverk rymdes 2 kortare pauser och en längre paus, där antingen lunch eller fika erbjöds (se Tabell 2, samt Figur 4 och 5). Ingen deltagare eller arrangör observerades fortsätta läsa under pauserna. Samtalen som noterades under pauserna vid LU gällde främst studier och den aktuella retreatupplevelsen, medan samtalen som uppfattades under GU:s retreat främst rörde arbete, den aktuella och andra retreatupplevelser, men även samtal kring andra ämnen.

Tabell 3. Översiktlig beskrivning av retreatuppläggen på GU och LU

	GU	LU
Uttalat syfte	Att avsätta utsatt tid till individuell läsning av forsknings- eller arbetsrelaterade texter.	Att avsätta utsatt tid till individuellt studierelaterat läsande eller skrivande.
Uttalade regler	Deltagare uppmanades stanna hela dagen. Under läsetapperna skulle deltagare vara tysta, stänga av internet och ljud på sina datorer och mobiler, samt lägga undan mobiler. Att anteckna var tillåtet men inte att skriva. Under den första läsetappen skulle alla stanna i samma rum, men resterande läsetapper var det tillåtet att sätta sig på andra platser i byggnaden.	Deltagare uppmanades att under läsetapperna vara tysta och stanna i retreatlokalen, stänga av internet och ljud på sina datorer och mobiler, samt lägga undan mobiler.
Miljö	Herrgård	Bibliotek
Omgivning	Natur, skog och sjö	Campus, vägar och byggnader
Sittplatser	Seminariesittning vid bord, samt fätöljer på nedervåning.	Seminariesittning vid bord, samt soffor.
Antal deltagare (inkl. observatör och retreatledare)	15	6
Ledare	2	1
Tidsomfattning	7 timmar och 50 min	3 timmar
Total lästid	4 timmar och 25 min	1 timme och 40 min
Andel total lästid (total lästid / tidsomfattning)	55 %	56 %

Slutligen uppfattades syftena med båda retreaterna vara likartade, med skillnaden att retreaten på GU var specifikt menad för individuellt jobbrelaterat läsande, medan retreaten på LU var ämnad för både individuellt studierelaterat läsande och skrivande (se Tabell 3 ovan). Även uttalade regler för retreaterna var likartade. Skillnaden bestod i att deltagarna på GU:s retreat gavs möjlighet att sätta sig i andra rum (se Figur 3 nedan), och även avråddes från att skriva under läsetapperna (se Tabell 3).

Sammanfattningsvis kan de studerade läsretreaternas övergripande utformning beskrivas utifrån ett gemensamt aktivitetsramverk bestående av: Introduktion och presentation, följt av presentationsrunda och målsättning, följt av 4 läsetapper med förutbestämt tidsomfång med pauser och målsättningsaktiviteter mellan, samt en avslutande utvärdering av retreatupplevelsen. Utöver det identifierade aktivitetsramverket kan läsretreaterna även beskrivas utifrån att det uttalade syftet var att avsätta tid till individuell läsning eller till studier, att läsetapperna i snitt utgjorde 55 % av retreattiden, att särskilda regler kring läsningen och eventuella distraktioner upprättades, att deltagare och arrangörer läste i seminarsittning eller i fåtöljer (se Figur 1, 4 och 5 nedan) och slutligen, att retreaterna var ämnade för studenter eller anställda vid lärosätena och utfördes utanför kontor eller hem, samt lektions- eller föreläsningssalar. Därutöver hade de studerade retreatuppläggen genomgående likheter med de aspekter kring skrivretreatupplägg som identifierats i den tidigare forskningen (se Avsnitt 2.4, och Mattsson et al., 2020; Hammond, 2021; Tremblay-Wragg et al., 2021; Wiebe et al., 2023). Detta i och med de studerade retreaterna hade en rigid struktur och bestämda läsetapper, ägde rum utanför deltagarnas vardagliga arbetsmiljö, att människor från olika discipliner deltog under samma retreat, att mat eller fika (se Figur 4 och 5 nedan) erbjöds på plats, att retreatledare var närvarande, samt att samtal och målsättning kring läsande var en del av strukturen. Aspekter som däremot inte identifierats i den tidigare forskningen och som urskildes i de studerade retreaternas utformning var detaljerna kring aktivitetsramverket, att retreatledare deltog under samma villkor som övriga medverkande under läsetapperna, att deltagare uppmanades sitta på särskilda sätt eller i specifika rum, att vissa deltagare observerades bryta mot regler kring mobiltelefoner men att detta inte uppmärksammades av andra medverkande, samt att samtal under pauser ofta rörde retreatupplevelser men även

Figur 1. Seminarsittning på LU:s skriv- och läsretreat
andra ämnen.

(foto: Anonym)

Figur 2. Seminarsittning på GU:s läsretreat

Figur 3. Fåtölj på GU:s läsretreat

Figur 4. Fika på LU:s läs- och skrivretreat

(foto: Anonym)

Figur 5. Fika på GU:s läsretreat

Med stöd av uppsatsens teoretiska ramverk (se Kapitel 3) kan det utifrån retreaternas utformningar och uttalade syften urskiljas att situerade aspekter utmärkte aktiviteterna. Till exempel i hur deltagare uppmanades sitta på särskilda platser under sin läsning, vara tysta eller dela med sig av sina erfarenheter till övriga medverkande, eller bara utifrån faktumet att aktiviteterna hade tydliga tidsramar och hållpunkter. Dessa situerade aspekter var i sin tur fastställda och upprätthållna av särskilda regler. Sist men inte minst framgick det, utifrån utsagor från arrangörer och deltagare, att den särskilda kontrollen av de situerade aspekterna beskrevs främja deltagares studie- och läsprocesser. Hur dessa resonemang beskrivits av retreatarrangörer och medarrangörer kommer att undersökas närmre i följande avsnitt.

5.1.2 Arrangörers resonemang kring akademiska läsretreaters utformning

I föregående avsnitt analyserades läsretreaternas utformning utifrån deltagande observationsfältanteckningar. Men för att på ett mer ingående och kvalitativt sätt besvara forskningsfrågan: Hur kan de studerade akademiska läsretreaternas övergripande utformning, syften och målgrupper beskrivas? analyserades också empirin från arrangör- och medarrangörsintervjuerna specifikt med utgångspunkt i denna forskningsfråga. I detta och efterföljande kapitel redovisas i samband med blockcitaten koder som särskiljer olika intervjudeltagare från varandra, vilka i sin tur sammanfattats i Tabell 4 nedan. Detta i syfte att underlätta för läsaren att avgöra vem som sagt vad.

Tabell 4. Översikt över koder för intervjupersoner

Kod	Typ av intervjuperson
GU1 och GU2	Arrangörer vid GU
LU1 och LU2	Arrangörer vid LU
GUB1 och GUB2	Medarrangörer vid GU
A, B, C, D och E	Retreatdeltagare på GU
F och G	Retreatdeltagare på LU

Först och främst resonerade samtliga retreatarrangörer och medarrangörer kring läsretreat som ett sätt för deltagare att få mycket läsning gjord. Därtill uttryckte de även en ambition om att deltagarna i stort skulle uppfatta läsningen som behaglig, eller att känslan av att få mycket gjort skulle skänka dem en känsla av tillfredsställelse. Exempelvis resonerade en av intervjupersonerna kring ordet retreat på följande vis:

GUB1: En retreat kan ju dra kopplingar (skratt) till att: 'ja men vad härligt och avslappnat' och man ska ha gurkskivor för ögonen liksom. Men vi ser också retreat som någonting... ja, men att liksom verkligen gå in i någonting och kunna göra det helhjärtat och avsätta den här tiden. Och att, ja, men det är liksom någon annan som sätter ramarna. Man behöver bara åka med och få mycket gjort och så där. Att det fortfarande ska vara en härlig känsla.

Vidare, uttryckte samtliga arrangörer och medarrangörer att den eftersträlvade känslan av tillfredsställelse för deltagarna och deras möjlighet att få mycket läst, skulle uppnås genom distraktionsminimering. En av intervjupersonerna resonerade exempelvis på följande sätt:

GU2: Det låter ju lite lätt nedlåtande, eller condescending, att vi tar bort alla distraktioner. Alltså det här med att man behöver hjälp med det för att, igen, det är vuxna människor och kapabla akademiker som sitter här. Men man vet ju själv, jag upplever det jämt, alltså det är så många beslut man tar i skrivandet eller i läsandet hela tiden. Särskilt i skrivandet tar man kanske fler beslut, men att då få slippa vissa som till exempel: 'Hur länge ska jag sitta här eller vad ska jag göra till lunch' eller, du vet. Och allt det där hjälper, även liksom: 'Jo, men du ska bara läsa idag.'

I ovanstående citat beskrivs alltså distraktionsminimering som ett behov vilket i regel inte beror på bristande kompetens hos deltagarna. Denna hållning framgick tydligt hos båda arrangörerna på GU. Men även arrangörerna på LU som arbetade med studenter uttryckte liknande synsätt. Då jag exempelvis frågade en av dem ifall det fanns en socialt utjämnande tanke med retreaterna, besvarades frågan delvis enligt följande:

LU1: Om det bygger på någonting så kan man säga att det bygger på någon form av jämlikhetstanke, och också det att vi deltar, liksom att vi är i exakt samma situation som studenterna. Vi har också saker vi behöver läsa och vi har också svårt ibland att liksom hitta plats för det.

I citatet beskrivs alltså ett synsätt kring läsning av akademisk text som liknar de slutsatser som drogs i Jians (2022) och Falciani-Whites (2017) studier, angående att det kan vara utmanande även för erfarna läsare att hitta tillräcklig tid till läsning. I samband med citatet ovan uttryckte även intervjupersoner att läsretreatstrukturen möjliggör för deltagare med olika erfarenheter att delta på samma retreat. Detta eftersom retreaterna skiljer sig från klassiska pedagogiska upplägg som exempelvis lektioner och föreläsningar, och istället bygger på ett görande och en struktur.

En detalj som endast kom upp under intervjun med arrangörerna för GU:s retreat, var att det optimala antalet deltagare ansågs vara under 18 personer. Tanken bakom maxantalet var att arrangörerna beskrev det som tillräckligt få för att delgivningen av målsättningarna inför läsetapperna inte skulle upplevas som långdragna. Detta hade arrangörerna i sin tur kommit fram till utifrån egen erfarenhet. Istället nämnde övriga retreatarrangörer och medarrangörer att de ibland haft svårt att samla tillräckligt många deltagare. Arrangörerna vid LU påpekade därtill att detta oftast gällde läsretreaterna och inte skrivretreaterna. Vidare menade en av LU:s arrangörer att detta var en god anledning till att slå ihop skriv- och läsretreaterna, eftersom det sades samla fler deltagare. Däremot menade samma arrangör att det varit önskvärt att skilja retreaterna åt ifall deltagarantalet skulle stiga markant, eftersom målsättningar vid läsande och skrivande skiljer sig åt och en del av utbytet mellan deltagare därmed kan gå förlorad. Även GU:s arrangörer uttryckte att det var bäst att skilja skriv- och läsretreat åt, i och med att gemenskapen på retreaterna sades bli bättre om deltagarna gjorde samma sak. Den andra arrangören för LU:s retreat beskrev tvärt om att de kombinerade läs- och skrivretreaterna var ett sätt att möta deltagarnas behov, eftersom de medverkande på så vis gavs större valmöjlighet. De olika resonemangen kring deltagarantal tyder kanske främst på att det kan finnas rum för anpassning inom retreatuppläggen. Dessa anpassningar verkar vidare vara avhängiga av retreatledares preferenser, erfarenhet och den återkoppling som retreatarrangörerna fått från deltagare.

I de ovanstående citaten framgår även resonemang kring att människors förmåga att läsa är situationsbunden. Exempelvis då intervjupersonen i det näst sista citatet beskrev hur situationer som vanligtvis gör att deltagare själva behöver planera vad de ska äta till lunch kan riskera att avbryta läsningen. Här framgår det därmed att arrangörerna beskriver de kognitiva aspekterna av läsning, som koncentration och beslutsfattande, som sammanbundna med situerade aspekter.

Enligt arrangörerna är alltså läsretreaterna utformade för att minimera distraktioner, samt för att deltagare med olika erfarenhet av akademiska studier och läsning ska finna det meningsfullt att delta i samma retreat eller retreatupplägg. Sammanfattningsvis kan de studerade akademiska läsretreaternas utformning och syfte beskrivas som: Ett sätt för deltagare med olika akademisk erfarenhetsbakgrund att ägna sig åt ett individuellt görande inom en gemensam och stöttande struktur.

5.2 Hur deltagare och arrangörer beskriver att läsretreater främjar läsning

Empirin som presenteras och analyseras i detta avsnitt är främst tänkt att användas för att besvara forskningsfrågan: På vilka sätt anger arrangörer och deltagare att läsretreater främjar deltagares läsning? Utifrån en induktiv och kvalitativ tematisering av intervjuempirin i helhet, har fem olika aspekter som potentiellt kan främja retreatdeltagares läsning identifierats, nämligen: positivt gruppsyck; situerat lärotillfälle om individuell läsning; fredad tid för läsning; god fysisk och social läsmiljö, samt synliggörande av läsning som akademisk prestation.

5.2.1 Positivt gruppsyck

Både arrangörer och medarrangörer på GU och LU angav att den vanligaste positiva återkopplingen från läsretreatdeltagare gällde positivt gruppsyck. Under mina intervjuer med deltagare nämndes även detta av samtliga intervjupersoner. Ett exempel var:

A: Det fanns något med att alla satt och läste. Att det fanns något slags gruppsyck att sitta kvar och läsa. För när en artikel inte är så stimulerande, eller lite krångligt skriven, så är det väldigt lätt att man känner så att: 'ugh, jag orkar inte fortsätta'. Men här var det så att alla gjorde det och då blev det som ett slags gruppsyck att faktiskt sitta kvar och göra klart sin uppgift. Vilket ju kan vara väldigt skönt.

En annan deltagare beskrev gruppsycket som ett slags socialt kontrakt:

F: Generally, I touch my phone. Like, I look at my phone quite often, and there I cannot do it because I'm not allowed and it's not okay. So, it helps me to not distract myself through other things. It's only me and my reading and my work, and everyone is doing the same thing and it's not okay if I do something different. So, the fact that it's a collective, social contract one might say, it influences me. So yeah, there are no-no's, and if my head goes there, then I can come back: 'Ok, not now, maybe in the break'.

I båda dessa citat beskrivs gruppsycket som ett sätt att avleda eller mer medvetet resonera kring, egna impulser eller känslor av tristess i samband med läsning. Utöver dessa utsagor, beskrev resterande deltagare denna aspekt av retreatupplevelsen på liknande sätt. Därtill belyser det första citatet att det positiva gruppsycket kan mynna ut i en känsla tillfredställelse, i och med att det kunde bidra till att deltagaren slutförde något den behövde få gjort. Detta är i linje med hur retreatarrangörerna (se Avsnitt 5.1.2) motiverade och resonerade kring att ett visst mått av tvång att avverka text kan skänka retreatdeltagare en efterföljande känsla av avslappning eller tillfredställelse. Dessutom överensstämmer även retreatdeltagarnas beskrivningar av hur läsretreatsituationen kan främja deras läsning, med arrangörernas uttalanden kring att människors läsförmåga är situationsbunden. Därtill liknar det positiva gruppsycket det som Cox (2019) identifierat som en känsla av tillhörighet vilken kan motivera till studier (se Avsnitt 2.2.4).

Med stöd av den teori kring situerad kognition som anammats i denna studie (se Avsnitt 3.2), kan det positiva gruppsycket på läsretreat kännetecknas som: En social situation vilken kan understödja retreatdeltagares kognitiva aktiviteter i samband med läsning av akademisk text, genom att bidra till bibehållen koncentration och förenkla beslutsfattande i relation till läsning.

5.2.2 Situerat lärotillfälle om individuell läsning

Trots att retreatdeltagare utifrån intervjuer verkar vara kompetenta läsare av akademisk text, vittnade samtliga om att deras läspraktik utvecklades i samband med att de deltog i retreat. Det är denna lärandeaspekt som kommer att redogöras för i detta avsnitt. Sammanlagt identifierades i analysen främst tre typer av beskrivna lärdomar, nämligen: insikt kring hur mycket en kan läsa under en given tid; att ett målinriktat läsande kan underlätta användning och hågkomst av informationen i texter, samt hur vissa anteckningstekniker kan underlätta läsning.

”So, then I’ll have this big dream of doing a lot and it’s never the case”, så beskrev en intervjuad retreatdeltagare från GU:s retreat sin insikt kring hur lång tid det tar för denne att läsa ett visst antal artiklar. Följaktligen var den lärdom kring individuell läspraktik som flest deltagare, mer specifikt 5 av 7, nämnde att de genom deltagande på läsretreat fått en bättre uppfattning om hur mycket de kan förvänta sig kunna läsa under en given tidsperiod. Exempelvis uttryckte sig en deltagare enligt följande:

B: I think that the first expectation I had was about the load of work I could get done. Like how much that would be. And I can say that in the beginning, I was like: ‘Ok, one day full of reading, I will get a lot of things done’. Something that of course did not happen. And I can say that throughout the retreats I’m working on that: ‘Do not expect to finish everything you want to’. So, I know that I have to work more on setting shorter goals.

I citatet ovan beskrevs alltså en insikt som baserades på praktisk erfarenhet av att ha läst en hel dag. Därmed resonerade deltagaren kring lärandet som en process vilken, även om själva lärdomen redan kändes självklar för denne, kunde utvecklas under läsretreat. En retreatdeltagare från LU:s retreat som beskrivit en liknande insikt, påpekade därutöver att erfarenhet kring vad denne kunde uppnå under de 25 minuter

långa läsetapperna utvecklade dennes förmåga att planera sitt arbete i stort. Detta uttryckte deltagaren var specifikt användbart i sin yrkesroll som doktorand och själv ansvarig över sin tidsplanering.

Ytterligare en deltagare beskriver en insikt knuten till antalet artiklar denne kan förvänta sig att kunna läsa, men resonerar istället kring detta i relation till sin vardagliga lässituation, arbetspraktik och förutsättningar:

A: Det jag märkt som är ganska skönt är att det inte är så att jag, när jag är hemma eller när jag är på jobbet själv, blir uttråkad som jag måste göra något annat. Att jag märker att jag får samma reaktion även då när det är uppstyrt och det finns någon som säger till mig att: 'Du ska fortsätta, nu har vi den tiden här och vi börjar först där och vi ska sluta här' och så vidare. Och självklart kan jag göra det, alltså man är ju en vuxen människa som har kontroll över sina egna känslor (skratt). Man kan sitta kvar och fortsätta. Men det kändes ändå väldigt skönt att känna att: 'Ja, men det är exakt samma rytm som jag har annars', som jag också hittar där i den situationen som är uppstyrd. Så det kanske mer är så att jag måste möta det behovet, än att motarbeta behovet".

Den ovan beskrivna insikten kan vid första anblick framstå som en motsättning till det positiva gruppträck att fortsätta läsa när en känner för att avbryta läsningen, som samtliga intervjudpersoner vittnade om som givande (se Avsnitt 5.2.1). Däremot kopplar deltagaren denna lärdom till en specifik tidpunkt under retreaten. Alltså beskrevs här en viss tidpunkt där gruppträcket, som innan varit fruktbart för deltagaren, inte längre var givande. Vidare nämnes också denna självinsikt kring tidsbunden förmåga att bibehålla läskoncentration av ytterligare en intervjudeltagare. Därutöver uttryckte 3 deltagare att de känt en lättnad då de fått höra från andra deltagare att de klarat av att läsa ungefär lika mycket som dem, eller att andra kämpade med samma saker som dem. Exempelvis beskrev en av dessa deltagare att lättnaden kom från att denne då kände sig: "normal". Dessa beskrivningar av hur deltagande i läsretreater kan skänka lättnad påminner således om hur Mattsson och medförfattare (2020), samt Wiebe och medförfattare (2023) beskrivit att skrivretreater kan öka deltagares självförtroende i relation till skrivande.

En annan lärdom utifrån medverkan i läsretreat som nämndes av 3 intervjudeltagare, var att ett målinriktat läsande upplevdes underlätta användning och hågkomst av informationen i texter. Exempelvis beskrev en av deltagarna sin situerade lärandeprocess så här:

E: Innan så läste jag ofta en text, egentligen rätt målinriktat, men att jag hela tiden hade föreställningen om att det korrekta sättet är att läsa den från början till slut och läsa texten i en helhet. Men där tycker jag att de där olika läspromptsen eller frågorna vi uppmanas att ställa till texten har gjort det tydligare för mig när jag behöver det och när jag inte behöver det. Och att jag i förväg mer kan försöka bestämma mig för att: 'Ja men nu kanske jag bara ska göra en översiktlig läsning'. Ja, liksom alla de där sakerna jag egentligen vet då, som jag pratar med studenter om också. Men just genom att nöta det så pass mycket själv har gjort att det har landat på ett bättre sätt. Så att jag liksom också förhåller mig till text på ett lite annat sätt även när jag är själv nu.

I likhet med beskrivningarna av lärdomen kring förväntningar på effektivitet och tidsplanering i relation till läsning, beskrev även denna deltagare kunskapen kring

fördelarna med målinriktat läsande som relativt självklar. Vidare menade deltagaren även att kunskapen ändå kunde utvecklas genom övning och uppmaningar till övning från retreatledare. Därutöver framkommer i detta citat hur studenter och professionella delvis är jämställda inför studiesituationen, vilket även nämndes av arrangörerna (se Avsnitt 5.1.2).

Ytterligare en lärdom som beskrevs av tre intervjudeltagare var knuten till antecknings- och minnesteknik i relation till läsning. Till exempel återgav en av deltagarna från LU:s retreat hur denne glömt en artikel som den både läst och gjort omfattande anteckningar och understrykningar till. Denna upplevelse beskrev intervjupersonen sedan som incitament till att anmäla sig till läsretreater. Följaktligen uttryckte deltagaren också att dennes antecknings- och minnesteknik utvecklats delvis genom deltagande i läsretreater. En annan retreatdeltagare beskrev en liknande upplevelse och självinsikt på följande vis:

C: Because before going to ASK [delta på läsretreat], I would just read-read-read-read a lot of articles, highlight, keeping notes but then forget. And if I didn't write like a paragraph or something then I'd have to read it again. There is an article that I have read more than seven times, and I still don't remember what it says. It's crazy.

Även denna deltagare kopplar alltså sitt deltagande på läsretreater som ett sätt att lära sig att, på ett mer långsiktigt sätt, tillgodogöra sig information i vissa artiklar.

Sammanfattningsvis rörde de lärdomar och insikter som flest deltagare beskrev under intervjuerna: planering och tidsmässiga förväntningar i relation till läsning att målinriktad läsning kan vara fördelaktigt, samt hur vissa anteckningstekniker kan förbättra hågkomst av läst text. Gemensamt för dessa lärdomar är också att deltagarna beskriver dem som möjliga att komma till insikt med och öva upp, under individuell läsning på läsretreater. Ytterligare lärdomar från läsretreater, som nämndes av enstaka intervjudeltagare, var att pappersformat kunde upplevas som enklare att läsa, att textspråk påverkade lästiden, insikt kring att skrivande- och läsandeprocessen skiljer sig åt, samt att strukturerat läsande i 25-minutersblock faktiskt kan fungera i praktiken. Däremot nämnde två intervjudeltagare att vissa tips och uppmaningar från arrangörer och övriga medverkande kändes självklara eller icke applicerbara på deras specifika situation. Trots detta återgav samtliga intervjuade retreatdeltagare minst en lärdom eller insikt som de erhållit från deltagande på läsretreat. Att läsretreater på så vis kan utgöra ett lärotillfälle om läsning, liknar således hur skrivretreater beskrivits kunna öka deltagares medvetenhet i relation till sitt skrivande (Mattsson et al., 2020; Wiebe et al., 2023).

Retreatdeltagarnas uttalanden kring hur de kan använda sina retreatfarenheter till att utveckla sina läspraktiker överensstämmer med Lloyds (2010) beskrivning av hur erfarenhet från fysisk prestation och sociala interaktioner är avgörande för att yrkesutövare ska kunna utveckla sin prestation och förståelse för sin praktik. Deltagares resonemang kring hur retreatfarenheter lett till lärdomar, innehöll i sin tur beskrivningar av både fysiska och sociala informationskällor (se Lloyd, 2010). Fysiska informationskällor beskrevs i dessa fall utifrån hur läsretreatprestation kunde generera information om deltagarnas egna praktiker, medan sociala informationskällor främst utgjordes av att retreatdeltagarna fick möjlighet att jämföra sina läsprestationer med andras. Dessutom beskrev retreatdeltagare även hur de utvecklat sina läspraktiker

genom att tillgodogöra sig konceptuell information om exempelvis anteckningstekniker och målsättningar, vilka i sin tur delats genom sociala informationskällor i form av retreatarrangörer och andra deltagare. Faktumet att många deltagare resonerade kring dessa olika informationskällor i relation till sina läspraktiker, vittnar i sin tur om att de generellt sätt verkade besitta existerande informationskompetenser om dem. Alltså, att de kunde använda fysiska, sociala och konceptuella informationskällor till att utveckla sina läspraktiker. Men därtill vittnar deltagarnas utsagor om att läsretreatkontexten specifikt möjliggjort dessa insikter.

5.2.3 Fredad tid för läsning

Utsagor från föregående avsnitt, där vissa intervjudeltagare uttryckte att de ibland haft svårt att minnas innehållet i texter de läst eller tillämpa läs- och studietekniker de redan känner till, väcker frågan om vad detta kan bero på. Utifrån de intervjuade retreatdeltagarnas beskrivningar av sina varierande lässtrategier som redogjordes för i föregående avsnitt (se 5.2.2), framkom det att samtliga retreatdeltagare identifierat åtminstone en, eller fler, förbättringspunkter i relation till sin läspraktik. Jag undandrar mig däremot från att beskriva dessa förbättringspotentialer som tecken på bristande lässtrategier, vilket var en av de läsrelaterade utmaningar som lyfts i den tidigare forskningen (se Armstrong et al., 2022). Främst eftersom intervjudeltagarna resonerade kring situerade och subjektiva upplevelser. Med stöd i både uppsatsens teoretiska ramverk (se Kapitel 3), och deltagarnas egna beskrivningar av hur deras informationskompetenser är situerade (se Avsnitt 5.2.2) anser jag det därför inte heller relevant att beskriva särskilda lässtrategier som kunskap individer antingen besitter eller saknar, utan istället som kontextuella. Därutöver framkom i 5 av 7 intervjuer med retreatdeltagare, och även under de deltagande observationerna (se Avsnitt 5.1.1), att digital distraktion ibland kunde distrahera från läsning. Vidare, nämnde 4 intervjupersoner att de ibland hade svårigheter att prioritera bland texter i sin vardagliga arbetssituation. Detta i samband med att de också beskrev hur retreatstrukturen gjorde det lättare för dem att fokusera på ett specifikt projekt eller ett antal egenvalda texter, eftersom retreatarrangörer uppmanat deltagarna att på förhand bestämma sig för vilka texter de ska läsa under retreaten samt formulera vad de vill uppnå med sin läsning. Sist men inte minst angav samtliga intervjuade retreatdeltagare tidsbrist som ett hinder för sin arbets- eller studierelaterade läsning.

Utifrån analysen av intervjuempirin framgår det däremot att läsretreater kan hjälpa retreatdeltagare att överkomma de ovan nämnda hindren, samt andra distraktioner och utmaningar. Detta kan i sin tur beskrivas som att läsretreater kan innebära fredad tid för arbetsrelaterad läsning. Exempelvis beskriver en av retreatdeltagarna sin retreatupplevelse enligt följande:

C: They give you the time. You choose whatever you want to do. So, if you want to spend one day on one article, you can do that, nobody will say anything. So, it gives you the environment and affordances to concentrate on whatever you'd like to do. It's up to you, it's personal.

Dessa möjliggöranden inför att deltagare själva ska kunna välja hur och vad de ska läsa, identifierades i sin tur kunna medföra att läsretreater kan innebära fredad tid för arbetsrelaterad läsning genom att: minimera distraktioner; införa en viss grad av tvång eller kontroll, samt engagera retreatdeltagare i planerat och målinriktat läsande genom

uppmaningar från retreatledare. I efterföljande text kommer det redogöras för hur deltagare beskrivit att dessa aspekter främjat deras läsning.

Till att börja med uttryckte samtliga intervjuade deltagare att distraktioner på något vis var minimerade under retreaterna. Exempelvis beskrev en av deltagarna sin upplevelse av distraktionsminimeringens effekter på följande vis:

D: You feel that the day has become longer for you to do more. And then when you leave that place, and it's the end of the day, you feel: 'Wow I've done a lot'.

Denna upplevda effekt överensstämmer i sin tur med retreatarrangörernas ambition om att minimera distraktioner under läsretreater, i syfte att deltagare ska få mycket gjort (se Avsnitt 5.1.2).

Vidare, bestod de distraherande element eller arbetsuppgifter som de intervjuade retreatdeltagarna nämnde sammantaget av: förväntningar att svara på e-mail eller telefon, andra arbets- eller kursprojekt eller uppgifter, kollegor, samt sociala medier och distraktioner relaterade privatlivet. Då jag exempelvis frågade en deltagare varför den beskrev retreaten som avslappnande, beskrev denne hur ett fysiskt avlägsnande från den vardagliga arbetssituationen upplevdes gynna läsandet:

A: Jag tänker så att den här miljön, att det är tyst, det är ingen som kan ringa, det är ingen som kan komma in och fråga, det är ingen som kan avbryta dig. Och att alla accepterar regeln att under den här stunden, där vi ska fokusera, så avbryter vi inte varandra. Det gör ju att man kan slappna av i uppgiften på ett annat sätt än när man är på sin arbetsplats eller på universitetet, där det alltid finns risk att någon kommer in.

I citaten ovan påpekas även reglernas roll i att skapa en tidsbundet fredad miljö, där konsensus råder kring att läsning är prioriterat. En specifik faktor som samtliga deltagare identifierade som bidragande till att denna konsensus och miljö upprätthölls, var närvaron av en utomstående auktoritet i form av retreatledare. Exempelvis jämförde flera av intervjupersonerna de studerade retreatupplevelserna med andra retreatupplevelser som letts av icke utomstående personer. Följaktligen beskrev en av intervjudeltagarna sin upplevelse enligt följande:

B: We've done a few reading retreats, half-day, with some other PhD-students in my faculty. It worked well, but for some reason I wasn't that effective. Both on my concentration with reading, and that was in the university environment, so that might be one reason, but I think the instructors really helped. It's some kind of authority, if I can say, that that's a serious thing here. We're gathering to do one thing. But when we do the reading retreat without ASK, yeah, we keep the time, but it could be more flexible, or it feels more flexible if I can be precise. I feel more like: 'Ok I can check my phone', you know. Not spend time with it, but I would more likely check it if I can be honest."

Slutligen angav 5 av 7 intervjuade retreatdeltagare att arrangörernas uppmaning till att ställa frågor till texten, alltså att läsa målinriktat och planera sin läsning i förväg, var gynnsam för läsningen. Specifikt i jämförelse med den vanliga arbetssituationen. En intervjudeltagare beskrev sin upplevelse av förhöjt läsfokus så här:

D: So, in a way you're not jumping for one branch to another branch, you have made up your mind in a solid way, that: 'Ok this is it. I'm going to read this for today'. And if it's a usual day I would have had the same thought, like, I should read for example three articles that day. But that structure isn't there. Maybe it's like, I'm not really sure but, a force. A kind of positive force that is there watching you. And you don't think about other things, other activities, other must-do-tasks.

Detta citat belyser alltså hur läsretreatstrukturen, samt målsättningen och planeringen hjälpte deltagaren att läsa målinriktat, och på så vis undvika distraherande tankar knutna till både jobb och privatliv. Det som intervjupersoner liknar vid att hoppa mellan grenar, syftade i sin tur specifikt på hur denne beskrev att den vanligtvis hoppar mellan olika texter på ett sätt som inte var givande. Detta liknar i sin tur den svårighet att sälla, välja ut och prioritera texter som Falciani-White (2017) identifierat att även erfarna akademiker kan ha.

En sista distraktionsminimerande aspekt som 4 av 7 intervjuade retreatdeltagare nämnde var faktumet att fika eller lunch serverades som en del av retreaterna. En deltagare beskrev fördelarna med med fikat på följande vis:

G: For example, having coffee or a snack for the break, I think that's really great that that's thought out for you. So, it's there and you don't have to think about: 'Ok, now I need to go to the kitchen or now I need to go buy something', or, you know. And it's there and it's so easy. Because you don't have any more responsibility during those three hours other than sitting, working and just having breaks sometimes. I really like that.

Deltagarens ovanstående resonemang innebär alltså att fiket möjliggör ett ökat läsfokus. Därför kan en uttalad förekomst av mat eller fika på läsretreater utgöra en del i att minimera distraktion och därmed freda tid till läsning. Därtill är det serverade fikats eller matens potentiella distraktionsminimerande effekter något som även identifierats i den tidigare litteraturen, men då i relation till skrivretreater (se Avsnitt 2.4 och Hammond, 2021; Tremblay-Wragg et al., 2021; Wiebe et al., 2023).

Sammanfattningsvis kan akademiska läsretreater innebära fredad tid för arbets- eller studierelaterad läsning genom att minimera distraktioner och möjliggöra att deltagare läser målinriktat. Detta realiserar i sin tur genom läsretreaternas utformning (som beskrevs närmre i Avsnitt 5.1.1), men också i och med att deltagarna kommer bort från sin vardagliga arbetssituation. Detta kan liknas vid de bidrag och effekter som skrivretreater beskrivits kunna bidra till, nämligen att skrivretreater kan erbjuda skyddad tid och plats till skrivande (Mattsson et al., 2020; Hammond, 2021; Tremblay-Wragg et al., 2021; Wiebe et al., 2023), eller vara en positiv och stärkande omväxling som premierar skrivande (Hammond, 2021; Wiebe et al., 2023).

Att läsretreater kan innebära fredad tid för läsning kan slutligen förankras i teori kring situerad kognition, där miljöns och situationers samband med kognitiva aktiviteter erkänns (Shapiro, 2011). Exempel på deltagarutsagor som kan relateras till teorin, är hur deltagaren i ovanstående citat beskrev hur den upplevde det lättare att fokusera på sitt arbete om någon annan ordat fika. Eller, i hur deltagaren som resonerade kring närvaron

av en utomstående auktoritet fann att olika sociala situationer kunde ha en inverkan på hur väl denne koncentrerade sig på sin läsning.

5.2.4 God fysisk läsmiljö

”Vi har väl försökt att i olika utsträckning göra det lite mysigare också, flyttat runt olika plantor och så”, så svarade en av medarrangörerna till studentläsretreaterna på GU:s bibliotek när jag frågade om miljöns roll på en läsretreat, varpå den andra flikade in och beskrev hur de även inrett med mjukare möbler i rummen de har sina retreat i. Därtill har samtliga intervjudeltagare på olika sätt angett att yttre miljö kan påverka läsning. I analysen av intervjuempirin urskildes således två kategorier av resonemang kring vad god läsmiljö kan innebära, nämligen: fysisk komfort vid läsning och estetiska upplevelser som potentiellt kunde motivera till läsning.

En intervjuad retreatdeltagare beskrev behovet av en god läsmiljö genom att resonera kring sin vardagliga arbetssituation som universitetsanställd enligt följande:

E: Jag är ju väldigt för att vi behöver våra cell-kontor, för dels är det ju så mycket forskningsmaterial, men så är det ju också studentmöten och så där. Men det jag kan se som vi saknar, som man ju har på de där mer flexibla och aktivitetsanpassade kontoren, är ju kanske att där finns ju tysta, ergonomiska, bra läsplatser, och det har ju inte vi. Vi har ju vår skrivbordsstol och så kanske någon sån loppisfåtölj om man har släpat med sig det på egen hand. Så det kan jag sakna.

I citatet ovan framkommer alltså ett behov för tysta och ergonomiska miljöer i relation till läsrelaterat arbete. En annan deltagare beskrev istället specifikt hur behovet av fysisk komfort tillmötesgåtts under läsretreater denne medverkat i, och därtill jämförde detta med sina skrivretreatupplevelser:

B: I think, for me the reading retreats work better than the writing ones. And this is basically more about ergonomics I would say. Because with the writing I have to sit on the chair all day and it's not a chair that I'm used to have. So, I don't have the possibility to go out, as I have on the reading retreat, and go to the sofa and read.

Att fysisk komfort på olika sätt var viktigt för läsningen nämndes i sammanlagt 6 av 7 intervjuer med retreatdeltagare. Utifrån dessa utsagor kan de intervjuade deltagarnas resonemang kring god läsmiljö sammantaget beskrivas som en tyst miljö, med mjuka och ergonomiska möbler där det finns möjlighet att skifta sittplats eller ställning efter behov. Därutöver var inte alla deltagare helt nöjda med läsretreaternas ergonomiska och ljudmässiga miljö. Till exempel beskrev en deltagare som valt att sitta i huvudrummet (se Figur 2) under hela retreaten att stolarna gjort det svårt att: ”tänka på något annat”. Valet att ändå sitta kvar berättade deltagaren berodde på att denne inte ville gå miste om det positiva grupptrycket (se Avsnitt 5.2.1). Dessutom beskrev två deltagare att de önskade att mer tid och uppmaning getts till fysisk rörelse mellan läsetapperna. Att det finns ett behov av att röra sig i samband med studieaktiviteter har dessutom konstaterats i DeClerq och Cranz (2014) studier. Därtill berättade en deltagare hur den under en läsretreat stört sig på en tickande klocka, som däremot avlägsnats av retreatarrangörerna på deltagarens begäran. I analysen av intervjuempirin identifierades däremot ingen

beskrivning av en retreatupplevelse som på ett omfattande eller genomgående sätt stört deltagares läsning.

Förutom fysisk komfort, urskildes det i analysen av intervjuempirin att samtliga deltagare på olika vis beskrivit hur estetiska upplevelser under läsretreater främjat deras läsning. Detta antingen genom att inspirera, motivera eller påminna dem om att de ska läsa och inte göra något annat. Då jag exempelvis frågade en retreatdeltagare ifall miljön på något vis främjat deras läsning, beskrev denne sin upplevelse på följande sätt:

B: But I would say Jonsered, the place, it's very inspiring anyway. The ceiling is very high and there's nature around, so that kind of calms me down. And I don't know how to explain it scientifically, but it really helps somehow. It inspires you more.

Detta liknar hur en deltagare i Cox (2019) studie uttryckte att takhöjden hjälpte denne att tänka. Skillnaden är att deltagaren här specifikt påpekar att takhöjden får denne att känna sig avslappnad och att detta underlättar läsning. En annan deltagare på samma retreat återgav däremot en mindre positiv upplevelse:

A: På ovanvåningen i de där konferensrummen ser det ju lite ut som universitetet tömt sina förråd. Allt som blev över har vi skickat dit. Jag förstår att det är knappt om pengar överallt, men då känner man bara lite att investera lite... gör det lite snyggt så blir det ännu bättre.

Utifrån dessa två resonemang går det att utläsa att estetiska upplevelser under retreat kan spela roll för deltagare. Men särskilt intressant är hur intervjupersonen i det första citatet kopplade sin estetiska upplevelse till en känsla av avkoppling. Ytterligare en deltagare från GU:s retreat uppgav att retreatmiljön främjade dennes läsning, dock utan att kunna ge ett specifikt exempel. Istället resonerade deltagaren kring sin upplevelse genom att likna retreatlokalen med sina erfarenheter av bibliotekslokaler, enligt följande:

C: For me it's like if you're surrounded by a lot of books, and you have this smell of books and things like that, and like there's something that's old but has something alive inside it as well. Like for example in old libraries and this wooden smell. Yeah, it's very good for concentrating and having the feeling that you want to read. And also, to do the best job and be like, one of them that they have thoughts from here. They're like so important people.

I ovanstående citat beskrivs alltså hur intervjupersonen upplever gamla byggnader och närvaron av böcker som motiverande och bidragande till bibehållen koncentration. Ytterligare en retreatdeltagare från LU:s retreat påpekade att närvaron av böcker i bibliotekssalen som retreaten ägde rum i bidrog till bibehållet fokus. De båda deltagarnas resonemang kring böcker och deras eventuella koppling individuella studier och läsning, liknar den tes Donovan (2020) förde kring närvaron av böckers eventuella inverkan på läsförståelse (se Avsnitt 2.2.2). Där resonerar Donovan (2020) nämligen kring hur läsande individer som omgivs av böcker skulle kunna uppvisa en tillfälligt förbättrad läsprestation på grund av subjektiva, affektiva, och kulturellt betingade associationer till böcker. Därtill beskrev också studenter i Cox (2019) (se Avsnitt 2.2.2)

studie likt en av deltagarna som citerats ovan, hur lukten av böcker kunde bidra till en seriös stämning som främjar läsning.

Med avseende på estetiska upplevelser, beskrev sammantaget 3 intervjudeltagare från GU:s retreat hur naturupplevelser i retreatmiljön kunde främja deras läsning genom att verka avslappnande, och därtill beskrev 4 retreatdeltagare hur inredning kunde inspirera, motivera till, eller påminna dem om läsning eller studier och på så vis bidra till bibehållet läs- och studiefokus.

Slutligen beskrev alltså samtliga intervjuade retreatdeltagare hur fysisk miljö inverkade på deras läsning. Detta kan i sin tur förankras i de idéer kring situerad kognition som är en del av denna uppsatsteori (se Avsnitt 3.2), vilka framhållit att fysisk miljö kan utgöra en del i till stor del kognitiva processer som exempelvis läsning (Shapiro, 2010). Därutöver angav samtliga retreatarrangörer och medarrangörer under sina intervjuer att miljön spelar roll för läsningen, samt att de arbetar aktivt med att förbättra den genom att exempelvis söka återkoppling från deltagare. Till exempel motiverade de två intervjuade retreatarrangörerna från GU valet att låta deltagare sätta sig på nedervåningen, och därmed i fåtöljer, med att deltagare i regel hade större behov av komfort under läsretreater jämfört med under skrivretreater. De deltagarutsagor som analyserats ovan kan sålunda även motivera arrangörernas prioritering och arbete relaterat till retreatmiljön.

5.3 Läsretreater på lärosätesbibliotek

Ett av de studerade retreaterna i denna studie ägde rum i ett biblioteksrum, nämligen LU:s kombinerade skriv- och läsretreat. Vidare var en av de intervjuade arrangörerna för LU:s retreater bibliotekarie till yrket. Därtill intervjuades ytterligare två bibliotekarier som var medarrangörer för studentläsretreater i GU:s bibliotekslokaler. De flesta utsagor som presenteras i detta avsnitt kommer således från dessa personer. Ändå har även andra intervjupersoners resonemang ingått i analysen, då intervjuempirin i sin helhet analyserats med utgångspunkt i forskningsfrågan: Hur resonerar lärosätesbibliotekarier, samt läsretreatarrangörer och läsretreatdeltagare kring läsretreater på bibliotek? Inledningsvis presenteras resonemang kring läsretreater som biblioteksaktivitet, varefter resonemang kring bibliotekariens roll som läsretreatledare beskrivs. Därefter kommer perspektiv kring ifall det är praktiskt genomförbart att arrangera läsretreater på bibliotek att läggas fram. Resultaten från denna analys har i sin tur jämförts med de resonemang kring upplevelseorienterad läsverksamhet som identifierats i den tidigare forskningen (se Avsnitt 2.3).

Samtliga intervjuade bibliotekarier angav att läsretreater kändes som en naturlig lärosätesbiblioteksaktivitet. Därtill nämnde den retreatarrangör som inte jobbade som bibliotekarie, utan istället på ASKS LU, att det varit just en tidigare bibliotekarie som tagit initiativ till att starta läsretreater på LU. Med avseende på hur läsretreater mer specifikt kan ses som en del av lärosätesbibliotekens verksamhet, resonerade en av de intervjuade bibliotekarierna enligt följande:

GUB2: Alltså mycket av vår verksamhet handlar om läsande och vi skapar platser för läsande och så, men vi pratar ju väldigt sällan om läsande och vi pratar ju inte om läsfrämjande aktiviteter inom högskolan så där. Men jag tror att det är väldigt bra, för det är många studenter som kämpar med det helt enkelt. Att synliggöra det på olika sätt liksom. Att det faktiskt är en del av att studera och något man måste träna på eller så där, eller behöver hjälp med på olika sätt.

I uttalandet ovan beskrivs alltså retreaten som en möjlighet att möta studenternas informationsrelaterade behov. I den tidigare forskningen (se Avsnitt 2.3) identifierades att lärosätesbibliotekarierna i allt högre grad ser studenters framgång som en del av sitt uppdrag (Singh & Ovsak, 2013; Dali et al., 2021). En tendens till detta kan även urskiljas i citatet ovan, då intervjupersonen uttrycker att det kan vara fördelaktigt med läsfrämjande arbete på lärosätesbibliotek eftersom det finns studenter som behöver hjälp med läsning.

Då jag frågade ifall de medarrangerande bibliotekarierna på GU kunnat tänka sig att leda läsretreater, svarade de att det förmodligen gick att hitta sätt att genomföra retreaten med bibliotekarierna som retreatledare men att de för närvarande samarbetade med ASK GU. Detta innebär att retreatledarna var anställda från ASK, och att biblioteken och bibliotekarierna på GU istället bidrog med lokaler, marknadsföring och genom att ordna fika till retreaterna. Dock beskrev bibliotekarierna på GU att någon bibliotekarie ändå alltid deltog på retreaterna.

Retreatarrangören från LU ASKS resonerade istället kring sin erfarenhet av att överlämna retreatledarrollen till bibliotekarierna enligt följande:

LU1: Och då tänker jag kanske framför allt på mina bibliotekarierna, som inte har den här studietekniksbakgrunden som jag har. Att de kanske är så här: 'Nej men det där visste ju inte jag'. Att till exempel hjärnkapaciteten ökar när du ställt en fråga till texten. Och då tänker jag så här att: 'Nej, det vet du inte, men du kan också hoppa över att säga det'. Eftersom jag tror så mycket på det här att det [lärande] är praktiskt. Men poängen med det här är egentligen att även om jag tänker så, att det här bara är praktiskt och vem som helst kan göra det, så är jag inte säker på det. För uppenbarligen är det ju så att jag väver in lite undervisning i det.

I ovanstående citat beskrivs därmed hur retreatledarens bakgrund och erfarenheter kan forma läsretreaten, men att läsretreater ändå i grunden kan beskrivas som praktiska och situerade lärotillfällen om läsning. I och med den studiebakgrund intervjupersonen nämnde har detta synsätt kring praktiskt lärande sannolikt sin grund i teorier om pedagogik. Trots det kan det liknas vid hur Lloyd (2010) beskriver att utveckling av yrkesutövares praktiker är beroende av såväl konceptuella, som fysiska och sociala informationskällor. Detta utifrån att intervjupersonen uttrycker att kommunikationen av konceptuell kunskap inte är det enda sättet på vilket deltagare kan lära sig om läsning under läsretreater.

Vidare, beskrev den intervjuade bibliotekarierna som också varit retreatledare sin erfarenhet kring hur retreatdeltagare verkar ha uppfattat dennes ledarroll på följande vis:

LU2: Sen så får man ju fortfarande säga att liksom, säger man att man är bibliotekarie så kopplas det ändå ihop med böcker, läsning och så där. Det är begreppet och professionen bibliotekarie, hur mycket transfusion och paradigmskifte det än är på gång, så är det fortfarande väldigt laddat med läsning, böcker och sånt. Så jag tror att vi har det ganska lätt. Att hålla i en läs- och skrivretreat som bibliotekarie är väldigt naturligt.”

I detta resonemang beskriver alltså bibliotekarieretreatledaren att retreatdeltagare uppfattat dennes ledarroll som naturlig till följd av kulturellt betingade associationer kring bibliotekarieprofessionen. Vidare, beskrev samma person hur dennes kollegor på ASKS LU och bibliotekarie har olika kompetenser, men att de: ”hakar i varandra”, samt att ASKS och biblioteket har olika funktion i läsprocessen, men att läs- och studieprocessen är en: ”cirkulär process som går fram och tillbaka”. Därtill beskrev bibliotekarieretreatledaren även att denne hade läst kurser i pedagogik och hade ett eget intresse för detta.

Sammantaget kan resonemangen kring bibliotekarier som läsretreatledare tyda på att retreatledarens kunskapsbakgrund formar retreaten, och att retreatare därmed kan få olika fokus beroende på vem som leder dem. Därtill har både intervjuade arrangörer och medarrangörer uttryckt att bibliotekarier potentiellt kunnat vara läsretreatledare, eftersom läsretreat främst bygger på ett görande, samt i och med kulturellt betingade associationer mellan bibliotekarier och läsning som kan medföra att retreatdeltagare upplever bibliotekarier som lämpliga retreatledare.

I intervjuempirin framkom även perspektiv kring hur läsretreat på bibliotek kan eller kunnat genomföras eller utformas. Exempelvis beskrev både retreatarrangörerna vid LU och medarrangörerna vid GU att det kan vara fördelaktigt för både bibliotek, studenter och ASK att bibliotekslokaler används för läsretreat. Intervjupersonerna beskrev först hur lärosätesbiblioteksverksamheter kan gynnas av att deras lokaler används, samtidigt som AKS-enheterna kan dra nytta av bibliotekens lokaler. Detta beskrevs mer specifikt av intervjupersonerna som en fördel för ASK, eftersom de själva inte hade tillgång till egna lämpliga lokaler att anordna studentaktiviteter i. Vidare, uttryckte medarrangörerna vid GU och arrangörerna vid LU att det kan vara fördelaktigt för retreatdeltagare att använda bibliotekslokaler eftersom många studenter redan känner till dessa. Därtill beskrev en av medarrangörerna för GU:s läsretreat specifikt att studenter uttryckt att de finner särskilda rum i deras bibliotek som inbjudande till läsning.

Utifrån dessa resonemang kan alltså fördelar med att anordna läsretreat i bibliotekslokaler och med bibliotekarier identifieras. Ytterligare fördelar påpekades i nedanstående citat, då jag frågade en av LU:s retreatarrangörer angående eventuella reaktioner från övriga universitetskollegor på att läsretreaterna anordnas på biblioteket:

LU1: Den övervägande reaktionen har ju varit positiv. Och det har väl att göra med att, ja men det här med att studenterna läser mindre än lärarna vill är ju nästan etablerat. Då är det inte så svårt att motivera en sån här sak. Plus, att det är ju ingen stor satsning heller. Vi hyr inte en kursgård till exempel, utan det kostar ju nästan ingenting. Det kostar några timmar i arbetsinsats, men å andra sidan läser vi ju samtidigt.

I ovanstående citat beskrev alltså arrangören hur läsretreater på bibliotek är billiga och enkla att genomföra, samt att faktumet att retreatledarna själva läser under retreaterna kan innebära en investering för lärosäten i form av personalkompetensutveckling. Därtill framkommer det även utifrån intervjupersonens beskrivning, att det kan finnas ett behov för läsretreater för högskolestudenter. Samt, att detta behov kan göra läsretreater lätta att motivera för övriga universitetsmedarbetare.

Ett argument för varför lärosätesbibliotek potentiellt inte kan dra nytta av att arrangera läsretreater, gick att identifiera utifrån att samtliga arrangörer och medarrangörer beskrev antalet anmälningar till deras läsretreater på bibliotek som stundvis eller relativt låga. Därtill hade jag inför detta uppsatsarbete anmält mig till och planerat att utföra en deltagande observation på ett av GU:s läsretreater för studenter, som tyvärr blev inställt till följd av för få anmälningar. Däremot identifierades i analys av intervjuempirin att samtliga intervjuade retreatdeltagare beskrivit sin läsretreatupplevelse som positiv eller mycket positiv, samt att 5 av 7 önskade fler läsretreater. Arrangörerna på LU och medarrangörerna på GU resonerade vidare kring detta och angav att det var svårt att dra slutsatser kring antalet anmälningar eftersom läsretreaterna var förhållandevis nya och oetablerade aktiviteter.

Att på ett ingående sätt jämföra observations- och intervjuempiri angående retreaten på GU, som inte ägde rum på ett bibliotek, och retreaten på LU som ägde rum i ett bibliotek, anser jag inte relevant i och med att endast 2 deltagare från LU intervjuades. Därtill eftersom, som innan nämnt (se Avsnitt 5.2), bara en av de intervjuade deltagarna var student på masternivå, medan de andra var universitetsanställda. Därför anser jag det heller inte relevant att undersöka skillnader mellan studenters och universitetsanställdas perspektiv inom ramen för detta uppsatsarbete. Däremot har deltagare från både LU och GU beskrivit sina retreatupplevelser på liknande sätt. Därtill identifierades inga avvikande utsagor eller teman under intervjun med mastersstudenten. Exempelvis angav både deltagare från LU:s och GU:s retreat att den fysiska miljön, retreatledaren, samt retreatstrukturen och övriga medverkande, under retreaterna på olika sätt kunde ha en positiv inverkan på deras läsning (se Avsnitt 5.2). Detta kan således innebära att retreat som utspelar sig både i och utanför lärosätesbibliotek, har olika utformning eller riktar sig till antingen studenter eller universitetsanställda, potentiellt kan ge deltagare liknande läsfrämjande erfarenheter eller upplevelser.

Slutligen presenteras nedan ett intervjuцитat från en av de intervjuade deltagarna på GU:s retreat, där den redogjorde för en idé kring hur dennes behov av bra förutsättningar för arbetsrelaterat läsande skulle kunna mötas:

E: Det hade ju också varit fantastiskt liksom, om biblioteket hade haft något sånt rum. Med jättebra lässtolar eller något där man visste att det varje dag var så där. Antingen att man då kunde boka in sig eller att det var först på plats eller någonting. Men att när man kommer dit, så får man en plats, och så är man där den dagen. Och så är det då en bibliotekarie som håller i taktpinnen och sköter det där, men att det ändå var så att: 'Här är ett rum dit anställda kommer för att läsa i en strukturerad form tillsammans i anpassade möbler'.

Ifall denna idé är realistisk, genomförbar eller faktiskt kan möta läsrelaterade behov hos universitetsanställda går däremot inte att undersöka närmre inom ramen för detta uppsatsarbete. Däremot kan beskrivningen indikera på att vissa retreatdeltagare

potentiellt kunnat finna det naturligt att läsretreater leds av bibliotekarier eller arrangeras i lärosätesbibliotekslokaler.

Sammanfattningsvis har det i detta avsnitt redogjorts för perspektiv kring läsretreater inom lärosätesbiblioteksverksamhet. Först framkom det att läsretreater i lärosätesbibliotekslokaler kan vara fördelaktiga för biblioteken i och med att bibliotekslokaler då kommer till användning, samt att läsretreater kan vara ett sätt att bemöta studenters läsrelaterade behov och att arbeta situerat med läsfrämjandeaktiviteter. Därtill kan användningen av lärosätesbibliotekslokaler vara fördelaktig för enheter som ASK, som kanske inte har egna passande lokaler att förlägga läsretreater i. Dessutom kan användning av lärosätesbibliotekslokaler för läsretreater innebära att det blir kostnadseffektivt att arrangera läsretreater. Vidare, tyder den analyserade intervjuempirin på att retreater ledda av bibliotekarier potentiellt kan upplevas som läsfrämjande på liknande sätt som retreater ledda av ASK-anställda. Däremot kan särskild förmedling kring studieteknik under läsretreaterna gå förlorad då läsretreater leds av bibliotekarier och inte av ASK-anställda. Istället hade läsretreater ledda av bibliotekarier kunna innebära att en annan typ av kunskap knuten till läsning förmedlades till retreatdeltagare. Därutöver kan läsretreater utgöra en möjlighet till kompetensutveckling för retreatledaren i och med att denne själv läser under en retreat. Ett argument som belyser hur det möjligtvis inte varit gynnsamt för lärosätesbibliotek att arrangera läsretreater, kunde härleda från arrangörers beskrivningar av hur det ibland haft svårt att få tillräckligt många studenter att anmäla sig till läsretreater. Att dra slutsatser utifrån detta menade däremot retreatarrangörerna vid LU och medarrangörerna vid GU var svårt, i och med att läsretreaterna beskrevs som relativt oetablerade aktiviteter. Därtill uppgav samtliga retreatarrangörer, medarrangörer och en retreatdeltagare, att läsretreater skulle kunna synliggöra läsning som en viktig del av akademisk prestation.

6 Diskussion

I detta kapitel kommer först reflektioner kring metod och analysval att redovisas, varefter jämförelser med tidigare forskning och studiens resultat presenteras. Avslutningsvis förs resonemang kring hur eller om läsretreater relaterar till lärosätesbibliotekens uppdrag.

6.1 Reflektioner kring metod- och analysval

Eftersom endast två akademiska läsretreater undersökts går det inte att generalisera studieresultaten. Därtill utgör den beskrivning av de studerade läsretreaterna som getts i denna uppsats endast ett sätt att beskriva dem. Mer specifikt eftersom uppsatsens teoretiska ramverk präglad empiribildning, samt resultat och analys, vilket medfört ett fokus på situerade faktorer. Därmed kan viktiga aspekter angående exempelvis lärande och psykologi ha förbisetts. Användningen av Lloyds (2010) teorier kring informationskompetenser och informationskällor, har däremot bidragit till att generera detaljerade beskrivningar av hur läsretreatdeltagare använder sina informationskompetenser för att utveckla sin läsrelaterade yrkesutövning. Därtill har teorin kring situerad kognition och antagandet om att kognitiva aktiviteter är situerade (Shapiro, 2010), bidragit till att synliggöra det samspel mellan miljö, situation och läsning som intervjudeltagare uttalat sig om.

Med avseende på metodval hade det varit fördelaktigt att på olika vis samlat deltagarutsagor i samband med retreaterna. Detta eftersom intervjuer förlagda i den kontext som undersöks kan generera rikare empiri (Cox, 2019). Dessutom hade en autoetnografisk metod i likhet med Hammonds (2021) studie om skrivretreater, kunnat ge en mer detaljerad bild av hur läsretreater kan upplevas. Tvärt om hade enkätmetod kunnat möjliggöra att fler perspektiv ingått i studien. Utöver dessa aspekter hade det även varit fördelaktigt att utföra fler deltagande observationer och intervjuer, för att på så vis berika eller nyansera de existerande resultaten och analyserna ytterligare. Detta var däremot inte möjligt inom ramarna för detta uppsatsarbete.

6.2 Reflektioner i relation till tidigare forskning

Utmaningar som lyfts i den tidigare forskningen angående läsning inom akademiskt arbete (se Avsnitt 2.1) är: bristande lässtrategier (Armstrong et al., 2022); digital distraktion (Armstrong et al., 2022; Liu, 2022); svårigheter med att sälla, välja ut och prioritera texter, samt svårigheter med att hitta tillräcklig tid till läsning (Falciani-White, 2017). Samtliga av dessa läsrelaterade utmaningar framkom även i denna studie, med förbehåll för att jag (som redogjorts för i Avsnitt 5.2.3) inte vill kalla det rum för utveckling som vissa deltagare själva uttryckte för bristande lässtrategier.

Med avseende på tidigare forskning om läsförutsättningar (se Avsnitt 2.2) framkom i både denna studie och i och studier av DeClerq och Cranz (2014) att mjuka möbler ofta föredras vid läsning. Däremot nämnde ingen av deltagarna i denna studie att de föredrog att inte läsa vid ett bord, vilket var en preferens som uttrycktes av deltagare i DeClerq

och Cranz (2014) studie. Därutöver uttryckte vissa deltagare även ett behov av att röra på sig i samband med läsning, vilket var ett studierelaterat behov som också identifierades av DeClerq och Cranz (2014). Den uppskattning för utemiljön som studiedeltagare i DeClerq och Cranz (2014), Oliviera (2016) och Cox (2019) forskning beskrivit i relation till studieaktiviteter framkom även i denna studie. Till skillnad från dessa studier identifierades dock naturupplevelser tillhöra en av de estetiska faktorer vilken kunde främja deltagares läsning. Som en del av de estetiska faktorerna identifierades även närvaron av böcker, som också beskrivits av Donovan (2020) och Cox (2019) som potentiellt studiemotiverande. Känslan av positivt gruppträck liknar i sin tur det som Cox (2019) beskrev som en motiverande känsla av gemenskap. Därutöver tyder resultaten från denna studie på, att läsretreater kan utgöra en möjlig lösning på eventuella konflikter mellan lärosätesbiblioteksanvändares behov av tysta studieplatser (se DeClerq & Cranz, 2014; Oliviera, 2016) och behov av mötesplatser (se Dali et al., 2021; Rubin & Rubin, 2020) som identifierats utifrån tidigare forskning. Detta eftersom studien visat att läsretreater ger deltagare ungefär lika mycket utrymme till tysta studier och interaktion med andra retreatdeltagare (se Avsnitt 5.1.1).

I den tidigare forskningen angående upplevelseorienterad biblioteksverksamhet (se Avsnitt 2.3) identifierades beskrivningar av hur bibliotek bör anpassa sig till dagens upplevelse- och kunskapsekonomi (Jouchumsen et al., 2012; Singh & Ovsak, 2013), samt konkurrera med den ökade tillgången till resurser som nås hemifrån (Jouchumsen et al., 2012; Singh & Ovsak, 2013; Kann-Rasmussen & Balling, 2014). Ett möjligt sätt för biblioteken att göra detta är genom att arrangera fler upplevelsebetonade aktiviteter som läsretreater på bibliotek. Utifrån denna aspekt är läsretreater mer specifikt intressanta, i och med att samtliga intervjuade retreatdeltagare i denna studie beskrivit sina läsretreatupplevelser som positiva och studien därtill visat på att det finns vissa fördelar med att arrangera läsretreater på bibliotek.

De beskrivningar av skrivretreater som identifierades i den tidigare forskningen (se Avsnitt 2.4) är genomgående lik beskrivningarna av läsretreater i denna studie. Däremot urskildes särskilda detaljer i denna studie som inte identifierats i den tidigare forskningen angående skrivretreater (se Avsnitt 5.1.1). Att akademiska skriv- och läsretreater verkar ha liknande utformning kan följaktligen innebära att kombinerade skriv- och läsretreater är enkla att genomföra. Dock framkom i intervjuer med arrangörer att 3 uttryckte att de såg fördelar med att hålla skriv- och läsretreater separata, medan en ansåg det fördelaktigt att kombinera dem (se Avsnitt 5.1.2). Däremot beskrev retreatdeltagare från både LU:s kombinerade skriv- och läsretreat och GU:s läsretreat att deras läsning främjades på liknande sätt under retreaterna. Detta är däremot bara en indikation på att kombinerade läs- och skrivretreater kan upplevas på liknande sätt, eftersom jag i denna studie bara intervjuat 7 retreatdeltagare, och att endast 2 av dem medverkat i LU:s kombinerade läs- och skrivretreat.

6.3 Lärosätesbibliotekens uppdrag och läsretreater

Denna studie har visat att läsretreater kan främja läsning, vilket är intressant för de lärosätesbibliotek som vill arbeta med läsfrämjandeaktivitet. Perspektiv kring hur miljö påverkar läsning kan även användas av lärosätesbibliotek, vilka ofta betraktar bibliotekslokalen som en del av sitt uppdrag (Blomgren et al., 2022). Som nämnt i uppsatsens inledning har lärosätesbibliotek därtill ofta som mål att utveckla användarnas informationskompetenser (Rubin & Rubin, 2020; Blomgren et al., 2022).

Om utveckling av informationskompetenser definieras som ökad kännedom kring olika konceptuella, fysiska och sociala informationskällor (se Lloyd, 2010), visar kanske främst ett av de presenterade deltagarintervjuutdragen på att detta kan ske under läsretreater. Deltagaren i fråga beskrev nämligen hur retreatupplevelsen hjälpt denne att tolka en återkommande och tidsbunden brist på koncentration (se Avsnitt 5.2.2). Trots detta citat går det däremot inte att, inom ramarna för denna uppsats, avgöra ifall läsretreater i sig är särskilt effektiva sätt att utveckla deltagares informationskompetens. Det kan exempelvis mycket väl vara så att den ovan nämnda deltagaren lättare kunnat komma till samma insikt på andra sätt. Däremot har studien visat att såväl konceptuella, som fysiska och sociala informationskällor nämndes av retreatdeltagare (se Avsnitt 5.2.2), vilket medför att läsretreater kan vara ett bra tillfälle att förmedla kunskap kring dessa informationskällor. Möjligtvis hade bibliotekarier som leder läsretreater kunnat införa undervisning kring de olika informationskällorna och deras betydelse för utveckling av läspraktiker som en del av retreaterna. Ifall denna typ av undervisning är relevant eller inte kan dock endast enskilda lärosätesbibliotek, lärosäten och studenter avgöra. Men i och med att studien visat på att retreatter kan vara enkla och kostnadseffektiva att genomföra och likväl främja läsning i stort, kan det vara värt att prova.

7 Slutsatser

I denna studie har en läsretreat arrangerat för anställda på GU, samt ett på LU organiserat för studenter och doktorander, undersökts genom deltagande observation och semistrukturerade intervjuer. Empirin har i sin tur analyserats utifrån olika teoretiska perspektiv kring situerade upplevelser och informationskompetenser. I efterföljande text kommer jag först redogöra för svar på studiens forskningsfrågor. Därefter följer ett resonemang kring hur studiens syfte uppnåts. Avslutningsvis kommer studiens kunskapsbidrag att beskrivas och förslag till tidigare forskning att ges.

- Hur kan de studerade akademiska läsretreaternas övergripande utformningar, syften och målgrupper beskrivas utifrån beskrivningar av situerade upplevelser?

Kort sammanfattat kan de studerade akademiska läsretreaterna beskrivas som: Ett sätt för deltagare, med olika akademisk erfarenhetsbakgrund, att ägna sig åt individuell arbetsrelaterad läsning inom en gemensam och stöttande struktur. Följaktligen, bestod de studerade retreaternas stöttande struktur sammanfattat av läsetapper med olika men bestämda tidsomfång, med pauser och målsättningsaktiviteter mellan (se Avsnitt 5.1). Vidare, är denna beskrivning förankrad i empiri relaterad till situerade upplevelser av läsretreaterna, nämligen deltagande observation och intervjupersoners beskrivningar av situerade upplevelser.

- På vilka sätt anger arrangörer och deltagare att läsretreater främjar deltagares läsning?

Utifrån läsretreatdeltagares, arrangörers och medarrangörers beskrivningar av och resonemang kring situerade upplevelser av läsretreater, har fyra perspektiv kring hur läsretreater kan främja deltagares läsning och situerade informationskompetenser knutna till läsning identifierats. Först kan detta ske genom upplevelsen av positivt gruppträck, vilket kan beskrivas som en social situation vilken kan underlätta eller effektivisera retreatdeltagares läsning av akademisk litteratur genom att bidra till bibehållet fokus. Vidare, kan läsretreater innebära ett situerat lärotillfälle om läsning för deltagare. Detta genom att läsretreatdeltagare uppmanas, eller till viss del till följd av retreaternas utformning tvingas, att resonera kring sina läspraktiker. Eller, genom att retreatdeltagare får möjlighet att prova och utvärdera nya sätt att läsa under retreaterna. Båda dessa läroprocesser kan i sin tur resultera i att deltagares läsning främjas och att deras informationskompetenser i relation till läsning utvecklas. Därtill kan läsretreater innebära fredad tid för läsning, genom att minimera distraktioner och möjliggöra att deltagare läser målinriktat. Detta realiserar i sin tur genom läsretreaternas utformning, men också i och med att deltagarna får avstånd till sin vardagliga arbetssituation. Därutöver kan läsretreater främja deltagares läsning genom att erbjuda god fysisk läsmiljö under retreaterna. I denna studie har det framkommit att detta exempelvis kan innebära en tyst miljö med mjuka och ergonomiska möbler där det finns möjlighet att skifta sittställning under retreatens gång. I studien framkom även att läsretreatdeltagare kan uppfatta estetiska upplevelser knutna till den fysiska miljön som potentiellt avslappnande, motiverade eller inspirerande i relation till läsning.

De ovan beskrivna potentiellt läsfrämjande aspekterna identifierades dock specifikt som potentiella, i och med att vissa deltagare haft särskilda eller flera olika upplevelser.

- Hur resonerar lärosätesbibliotekarier, samt läsretreatarrangörer och läsretreatdeltagare kring erfarenheter av läsretreater på lärosätesbibliotek?

Efter analys av de intervjuade lärosätesbibliotekariernas, läsretreatarrangörernas och läsretreatdeltagarnas resonemang kring sina erfarenheter av läsretreater på lärosätesbibliotek har sex olika perspektiv kring läsretreater på lärosätesbibliotek urskilts. Till att börja med framkom det att läsretreater på lärosätesbibliotek kan vara ett sätt att utnyttja existerande bibliotekslokaler. Vidare, kan användning av lärosätesbibliotekslokaler vara fördelaktigt för enheter på högskolor som vill arrangera läsretreater, men som själva inte har tillgång till passande lokaler. Vidare, kan det vara kostnadseffektivt att arrangera akademiska läsretreater på lärosätesbibliotek eftersom bibliotekslokaler i regel inte medför en hyresavgift, samt att det också kan möjliggöra tid till kompetensutveckling för retreatledare. Därtill kan bibliotekarier potentiellt agera som läsretreatledare och då få möjlighet att förmedla sin yrkesspecifika kunskap kring läsprocesser. Däremot kan förmedling av kunskap kring studieteknik under läsretreater gå förlorad om läsretreatledare inte har en yrkesbakgrund inom pedagogik. Därutöver har det visat sig att ibland vara svårt att samla tillräckligt många deltagare till läsretreater på lärosätesbibliotek. Slutligen angav de intervjuade retreatarrangörerna, medarrangörerna och en retreatdeltagare, att läsretreater skulle kunna synliggöra läsning som en viktig del av akademisk prestation. Detta perspektiv anser jag däremot som hypotetiskt snarare än potentiellt, till följd av att studiens utformning inte möjliggjort en närmre undersökning av detta.

Studiens syfte var att beskriva det sociala och situerade förhållningssättet till individuell läsning som akademiska läsretreater kan innebära, samt bidra med kunskap kring hur denna typ av läsaktivitet kan vara utformad, och hur läsretreater eventuellt beskrivs kunna berika retreatdeltagares informationskompetenser knutna till läsning av akademisk litteratur. Därtill ämnade studien även att identifiera argument kring om, och i så fall hur, det kan vara relevant för lärosätesbibliotek och bibliotekarier att arrangera och leda läsretreater. Utifrån de ovan besvarade forskningsfrågorna går det att påvisa att detta syfte uppnåtts. Däremot är studieresultaten kvalitativa, situationsspecifika och därmed inte generaliserbara. Därtill innebär svaren ovan inte att studiens syfte blivit uppnått på ett uttömmande vis. Istället går det att betrakta svaren på forskningsfrågorna som delvisa svar på frågor som kan besvaras av många olika beskrivningar och resonemang, och utifrån olika tolkningar, teorier eller metoder.

Detta uppsatsarbete har belyst perspektiv kring hur läsning av akademisk litteratur kan upplevas som sammanbunden med miljö, kontext och sociala faktorer. Personer som är intresserade av att arrangera egna läsretreater, men kanske inte är säkra på hur de kan eller vill gå till väga, kan använda sig av studieresultaten i sina förberedelser. Därför bidrar också uppsatsen till att tillgängliggöra information om läsretreater. Därtill kan studieresultaten även vara intressanta för befintliga läsretreatarrangörer, deltagare, eller potentiella deltagare, som vill fördjupa eller bredda sina perspektiv kring hur läsretreater kan beskrivas och hur de kan främja läsning av akademisk litteratur.

Avslutningsvis kan framtida forskning bredda det perspektiv på läsretreater som getts i denna studie. Till exempel genom jämförelse mellan olika typer av läsretreater, i syfte att utvärdera vilka aspekter deltagare upplever är viktiga. Är det exempelvis avgörande att åka bort, eller skulle det räcka med att fokusera på estetiska och fysiska miljöaspekter i en vardaglig arbetslokal? Det hade även varit intressant att undersöka hur deltagare i läsretreater utvecklar sina läspraktiker över tid, för att på så vis kunna besvara frågan om ifall läsretreater är ett effektivt sätt för deltagare att utveckla sina

informationskompetenser i relation till läsning. Något som inte omfattades av studiens forskningsfrågor men som stack ut under intervjuer med retreatarrangörer, var uttalandena kring att läsretreater kan synliggöra läsning som en viktig del av akademiskt arbete. Även detta hade varit intressant att undersöka i framtida forskning.

Referenser

Armstrong, A., Insua, G. M., & Lantz, C. (2022). Shaping Effective Readers: An Investigation of Faculty Perceptions and Pedagogies. *Portal: Libraries and the Academy*, 22(3), 595–611. <https://doi.org/10.1353/pla.2022.0039>

Blomgren, R., Michnik, K., & Sundeen, J. (2022). *Biblioteksgeografien: en antologi om biblioteksväsende och biblioteksforskning* (Upplaga 1). Studentlitteratur.

Book Huddle. (25th of March 2024). *Book lover, you're in the right place*. <https://bookhuddle.com/>

Books in Places. (25th of March 2024). *A book club for travelers*. <https://booksinplaces.co.uk/>

Cox, A. M. (2019). Learning bodies: Sensory experience in the information commons. *Library & Information Science Research*, 41(1), 58–66. <https://doi.org/10.1016/j.lisr.2019.02.002>

Clark, T., Bryman, A., Foster, L., & Sloan, L. (2021). *Bryman's social research methods* (Sixth edition). Oxford University Press.

Dali, K., Vannier, C., & Douglass, L. (2021). Reading experience librarianship: working with readers in the 21st century. *Journal of Documentation*, 77(1), 259–283. <https://doi.org/10.1108/JD-06-2020-0105>

DeClercq, C.P., & Cranz, G. (2014). Moving beyond seating-centered learning environments: Opportunities and challenges identified in a POE campus library. *Journal of Academic Librarianship*, 40(6), 574-584. <http://dx.doi.org/10.1016/j.acalib.2014.08.005>

Donovan, J.M. (2020). Keep the books on the shelves: Library space as intrinsic facilitator of the reading experience. *Journal of Academic Librarianship*, 46(2), 1-7. <https://doi.org/10.1016/j.acalib.2019.102104>

Falciani-White, N. (2017). Information behaviors of elite scholars in the kontekst of academic practice. *Journal of Documentation*, 73(5), 953-973. DOI 10.1108/JD-02-2017-0028

Framework for information literacy for higher education. (2015) Retrieved [25th of April 2024] from <http://www.ala.org/acrl/files/issues/infolit/framework.pdf>

Given, L. M., Case, D. O., & Willson, R. (2023). Looking for Information. In *Looking for Information*. Emerald Publishing Limited.

God forskningssed (Reviderad utgåva). (2017). Vetenskapsrådet.

Hammond, K. (2021). Threat, drive, and soothe: Learning self-compassion in an academic writing retreat. *Higher Education Research & Development*, 40(7), 1437-1451. DOI: 10.1080/07294360.2020.1830037

Hartel, J. (2019). Turn, turn, turn. *Information Research*, 24(4).

Jian, Y.C. (2022) Using an eye tracker to examine the effect of prior knowledge on reading processes while reading a printed scientific text with multiple representations, *International Journal of Science Education*, 44(8), 1209-1229. DOI: 10.1080/09500693.2022.2072013

Kann-Rasmussen, N., & Balling, G. (2014). Every reader his book – every book its reader? Notions on audience development for literature in Danish public libraries. *Journal of Librarianship and Information Science*, 1-12. DOI: 10.1177/0961000614532486

Kao, P. & Chen, K.N. (2011) A park in the library: The "new reading paradise" in the National Taiwan University Medical Library. *New Library World*, 112(1/2), 76-55. DOI 10.1108/03074801111100472

Kim, J.A. (2016). Dimensions of User Perception of Academic Library as Place. *Journal of Academic Librarianship*, 42(5), 509-514. <http://dx.doi.org/10.1016/j.acalib.2016.06.013>

- Lloyd, Annemarie. (2010). *Information literacy landscapes : information literacy in education, workplace and everyday contexts* (1st edition). Chandos Publishing.
- Liu, Z. (2022). Reading in the age of digital distraction. *Journal of Documentation*, 78(6), 1201-1212. DOI 10.1108/JD-07-2021-0130
- Lundh, A.H., Limberg, L., Lloyd, A. (2013). Swapping settings: Researching information literacy in workplace and in educational contexts.
- Mattsson, J., Brandin, E.K., Hult, A.K. (2020) Get a room! How writing groups aid the development of junior academics' writing practice and writer identity. *Journal of Academic Writing*, 10(1), 59-74. <https://doi.org/10.18552/joaw.v10i1.602>
- Oliviera, S.M. (2016). Space preference at James White Library: What students really want. *Journal of Academic Librarianship*, 42(4), 355-367. <http://dx.doi.org/10.1016/j.acalib.2016.05.009>
- Patel, R., & Davidson, B. (2019). *Forskningsmetodikens grunder: Att planera, genomföra och rapportera en undersökning* (Femte upplagan). Studentlitteratur.
- Natur & Kulturs psykologilexikon (u.å.). Embodied cognition. <https://www.psykologiguiden.se/psykologilexikon/?Lookup=embodied+cognition>
- Rubin, R., & Rubin, R. G. (2020). *Foundations of library and information science* (Fifth edition.). ALA Neal-Schuman.
- Reading Retreat. (25th of March 2024). *Reading Retreat*. <https://www.readingretreat.co.uk/>
- Singh, R., & Ovsak, A. (2013). Library Experience Matters! Touchpoints to Community Engagement. *Journal of Library Administration*, 53(5-6), 344-358. <https://doi.org/10.1080/01930826.2013.876826>
- Tremblay-Wragg, E., Chartier, S.M., Labonté-Lemoyne, E., Déri, C., Gadbois, M.E. (2021). Writing more, better, together: How writing retreats support graduate students through their journey. *Journal of Further and Higher Education*, 45(1), 95-106. DOI: 10.1080/0309877X.2020.1736272
- Wildemuth, B. M. (Ed.). (2017). *Applications of social research methods to questions in information and library science* (Second edition.). Libraries Unlimited.
- Wiebe, N. G., Pratt, H. L., & Noel, N. (2023). Writing Retreats: Creating a Community of Practice for Academics Across Disciplines. *The Journal of Research Administration*, 54(1), 37-65.

Bilagor

Bilaga 1: Observationsmall

Observationsmall, kandidatarbete

Miljö och omfattning	
Datum	
Tid	
Plats	
Arrangör	
Antal deltagare	
Antal ledare	
Sammanfattning av retreatens uttalade upplägg och syfte	
Beskrivning av platsen och rummet/rummen. Ex: • Ljudnivå • Komfort • Ljusnivå • Omgivning	
Läsning	
Antal läsetapper	
Längd på läsetapper (min)	
Antal pauser	
Längd på pauser (min)	
Deltagande	
Upplevs det, i helhet, som att deltagarna finner läsro?	
Vid vilka tider under läsetapperna verkar deltagarna mer eller mindre fokuserade på sin läsning?	
Förekomst/omfattning av samtal/frågor mellan deltagare	
Sammanfattande beskrivning av ev. samtal/frågor mellan arrangörer och deltagare	
Aktiviteter (inkl. måltider)	
• Aktivitet 1	
Tidpunkt	

Beskrivning	
• Aktivitet ...	
Tidpunkt aktivitet ...	
Tillhörande tjänster	
Beskrivning av tjänster som erbjuds under eller i relation till reading retreaten. Ex. café, referenssamtal etc.	
Ev. kommentarer/tillägg angående retreaten och/eller observationen	

Interview template, reading retreats

Introductory questions and motivation to join

1. Have you been to any other reading or writing retreats before?
2. What motivated you to join the reading retreat?
3. What were your over-all expectations of the reading retreat?

Senses and environment in relation to reading

4. What sensory experiences did you have during the reading retreat, that were related to the specific environment or activities of the retreat?
  - For example body position in relation to seating, sound or silence, vision and aesthetic experiences, smell, taste or visceral sensations (in the body itself, for example one's heart racing from stress, or, calming down from relaxation).
  - Did these sensations influence your reading, and if yes, how?

Reading alongside others

5. Did reading alongside others influence you reading? And if yes, how?

Reading retreats as an organized activity

6. Did the experience of getting away, or being on a retreat, influence your reading?
7. Did the fact that the reading retreat was organized and structured influence your reading?
  - For example by the presence of retreat-leaders or catering service, or the specific allocation of time.
8. Would you always like to read in this type of setting and way?

Pedagogical aspects and outcomes

9. Did the reading retreat teach you anything about your individual reading practice? And if yes, how?
  - If so, have these insights influenced your reading or working practices after your participation in the retreat? And if yes, how?

Concluding and evaluative questions

10. Was the retreat as a whole a positive, neutral or negative experience?
11. In the future, are you planning to, or would you like to, participate in another reading retreat?

12. Is there anything else you would like to add?